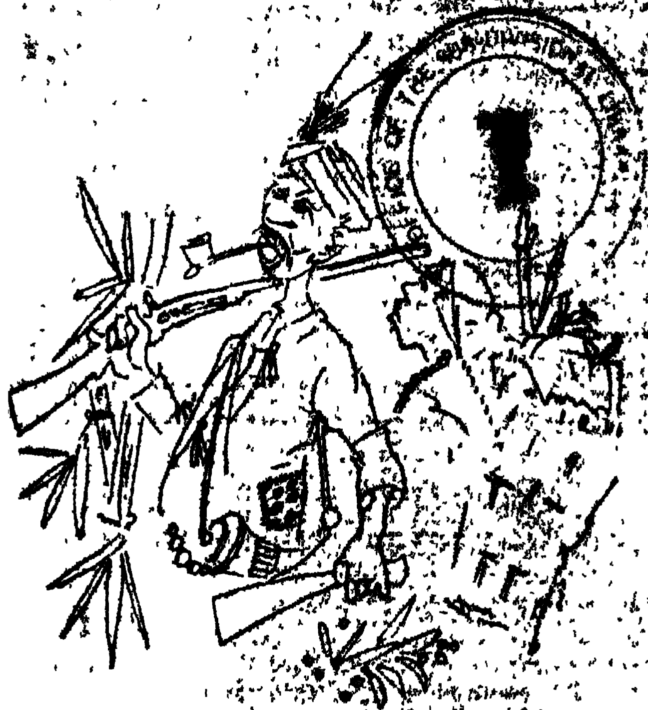
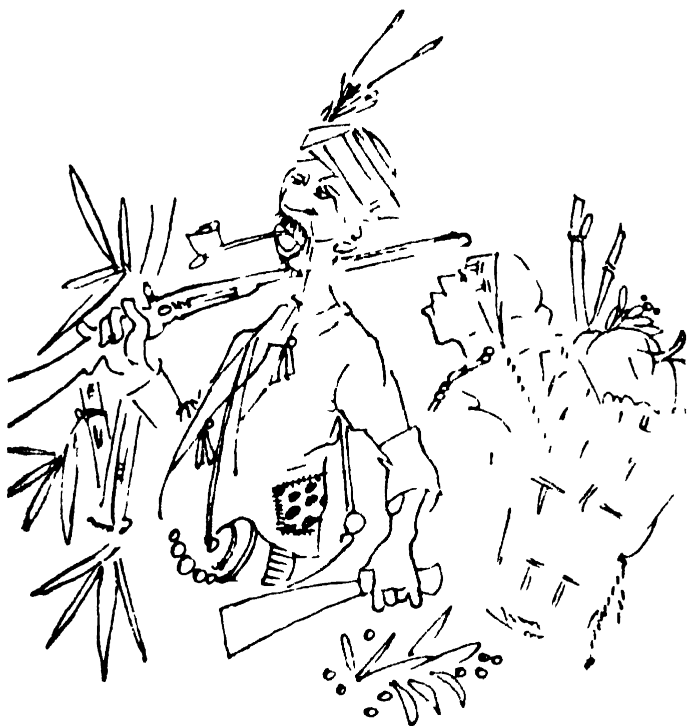
Sumdawnna Hlawk Ber

V.L. ZAIKIMA, M.A. (Hon.)

Sumdawnna Hlawk Ber

First edition, 1987

Printed at Lengchhawn Press, Bethel House, Khatla, Aizawl and Published by Ell Cee Enterprise, Bara Bazar, Aizawl, Mizoram

SUMDAWNNA HLAWK BER

A hlawk thei ang ber duh avanga midangte ngaichang hman lo khawpa hmanhlelh hian hlawkna tluantling a thlen ber lova Sumdawngte tan leh hmasawn tum mekte tana hriattur leh zir tur tam tak he lehkhabu "**SUMDAWNNA HLAWK BER**" tihah hian a langa, keimah ngei pawhin inzirna tur tam tak ka hmuchhuak a ni Kan khawtlang nun hmasawn tuma kal pai chawn chawn hruai ngil turin he lehkhabu hi hmanraw tangkai tak a nih ngei ka beisei a, lehkha chhiar thiam tawh zawng zawng chuan chhiar chhuak theuh thei ila a tha ngawt ang

F Lalsanghana
General Secretary
Central Kristian Thalai Pawl
MIZORAM

"Kan intawk leh kan inngaih chhanna kan hmuh lunah thudik kan hmuh thin" Paul Tillich

"Thutlukna siam thei lo, rilru sakrel hi sual a ni a, rah tha a chhuah ngai lo Awmze nei thil kan tih loh chuan mahni kan intihuai a, a chhe zawngin tengkim a kal thin" Buber

Kan chunga thil lo thleng, kan thil tawn leh kan thil tiha mawh kan phurh ngam loh chuan nawlchhiat tur kan zawng thin Kan dinhmun chanfel lena hi kan kova innghat hiau hiau a ni a, midang lemna hlan chhawn theih a ni lo

If we do not exist as individuals then our frienship does not exist.

All I want is for you to accept me as I am Yes, and all I want is for you to accept my not accepting you.

All I want is to be loved Wanting to be loved, to be loveable is not really a desire for how I want to be, but for how I want others to be

I need your heart and your eyes and your ears and your touch and your words. I want you to see me and hear me and feel me and speak to me and love me. But, by giving what I want, I realize that I have what I thought I lacked before

If I truly accept my behaviour I no longer see it as a fault Unless I accept my faults I will most certainly doubt my virtues
Excerpts from "Notes to myself" by Hugh Prather

LEHKAHBU HMANTE

1 How to enjoy your life and your job
—Dale Carnegie.
2. Notes to myself — Hugh Prather
3. EST - Adelaide Bry
4 Business is people—N Northcote Parkinson and M.K. Rustomji.
5. Born to win—Muriel James Ed D and Dorothy Jongeward Ph.D.
6. The one minute manager—Kenneth Blanchard, Ph.D. Spencer Johnson,M D.

Sumdawnna Hlawk Ber

Mi a chuan, "Abraham Lincoln-a ka ni," a ti a Mi rilru buai chuan, "Abraham Lincoln-a nih ka duh," a ti a Mi pangngai chuan, "Keimah hi keimah ka ni a, nangmah chu nangmah i ni," a ti thung

Frederick Perls

Kum 1968 a ni a, Hugh Prather chuan a hun pum pui lehkhabu ziak nan hman a tum a A nupui, zirtirtu hnenah a hlawh ringa lehkhabu ziaka khawsak a remtih leh remtih loh a zawt ta chawt mai a A nupui chuan a lo remtihsak a, lehkhabu chu a buatsaih tan ta a

Kum hnih chhunga a lehkhabu ziak chu pakhatmah chhuah tlak a ni lo va. Manganthlak ti tak maiin a diary (nitina a chanchin ziahna) chu a keu nuap nuap a A diary hmanga lehkhabu ziak a tum leh ta a

A ziak zawh hnu chuan lehkhabu chhuahtu nep tak mai hnenah a thawn a-- Annin chhuah tlaka ngaiin an chhuahsak ta a A lehkhabu chu hralh a tla phian a, hun rei lote chhungin copy maktaduai (10,00,000) zet an hralh ta der mai a. A lehkhabu "Notes to myself" bu te takte thu tlemte mai chu he thu hian a intan a

Nakin hnu lama ka ropuina tur ngaihthaha —
hnim hring mawi tak leh inte ka thlir a
ka bul vela thil ena

boruak hipa thaw laa
engmah ngaihtuah lova awma
ruah mal tlain in chung a den rik hriaa
ka nupui pawma ka la kuah hle hle zawngin
...... .a lo la tlai lo.

Naktukah min thihsan mai thei a,
mahse kum li kan awm dun ta Kum li lai mai
Naktukah min thihsan ta pawh ni se,
min bum ni theiin ka ngai lo
Minit khat lek awmpui tur pawhin kei hian
ka phu lo, Pathian thu thu a ni zawk si a

Naktukah ka thihsan mai thei

Tunah mai hian boral ila eng nge ka tih ang le
Nunna hnuchhawnin thihna ka pawm mai
dawn a ni. Tha takin ka nung a,
mi tam tak aiin ka tha zawk a,
ka dam rei zawk bawk Tony chu kum 20 a
nihin a thi a Kum 32 lai mai ka dam ta

Ni khat dang nung dama awm leh turin
kei hian ka phu hauh lo mai
Thi tlak ka ni em aw?
Piang chhuak tlakin eng thil nge maw ka tih
chu aw? Thilpek a lo ni reng mai.

Keimah hi keimah ka ni — thil mak tak
zawng a lo nì. Mi ṭhenkhat chu darkar
khat chauh an dam a. Mahse, kei zawng kum
32 lai ka dam ta Mi tlem tein thih an thla-

hlel a Tunah hian thih mai pawh ka hnial lo Tunah mai hian ka nunna ka hnawl a, ka nupui hnen ata ka nunna chu ka thlah ta

Mahse, khua a lo var leh ta reng mai
Ni khat dang min pek belh leh ta a lo ni.
Hre tur te, hmu tur te, kal tur te, chhiar tur te, hmangaih tur leh ropui turtein
Ni khat dang nung damin ka awm leh ta

Chatuan hmuna hiam tate chu ka ngaihtuah vang vang a

Vawiina ka tih tur hi ka va han thlahlel tak em, eng dang mah thlakhlelh ka nei lo.
Mahni inphatsanin ka intheh dere duh lo
Tha anga lan duh vangin mi dang tan thil tha ka ti duh lo Sum leh pai beisei vangin hna ka thawk duh hek lo Hnathawh ka duh vangin hna ka thawk mai zawk a ni
Vawiin ni hian nung dama awm tumna reng reng ka nei lo va, nung dama awm hi ka duh mai zawk a ni

Ka tawngtai hla chu hei hi a ni Ka nih ang takin ka ni a, ka tih chu ka tih a ni.
Ka tih chak zawng leh ka mamawh chu ka nun nen a inrem thlap a Ka duhzawng chu ka tih lai tih hi a ni a, ka tih loh pui tih duhna reng ka nei lo Ka tih chu ka ti a, ka awm ang angin ka awm a, ka nih tur ang takin ka ni bawk a ni

"Ka nih tur ang tak ka ni ang –

Mahse, tunah rih chuan ka nih ang tak
ka la ni a, Ka tih mek hi ka chakna
thahrui hmanna tur a ni. Ka theihna
zawng zawng hi vawiin ni atan ka mamawh a
Vawiin ni hian ka tih awm tak ka ti a,
ka la tih tur ang erawh chuan ka ti lo"
Ka inhmehzawng tak ti tur chuan ka nih ang
thlapin ka nung tur a ni
Pathian chu Mosia-a hnenah a inlar a,
he thu hi a sawi Keimah hi keimah ka ni

Mawlte angin lang mah se a ropui tak meuh mai. Hugh Prather-a inhmuhchhuahna thu ril a ni a, lungawina khawvel mawizia pawh chiang takin kan hmu thei a ni Inremna hian mahni lama tanin midang a kangkai thin a lo ni.

Mi hlawhchham erawh chuan mawhphurhna an la tha ngam lo va, tuilairapin an awm thin An naupan laia an thil tawnte chu an nun phuartu a ni a Mi rinchhanin an nung a, midang dem an hrat em em a ni An nun a zalen lo va, chhuanlam siam an uar hle

An nihnaah an lungawi lo va An nun pawh a hlim thei thin lo. Beisei tur tha nei lova inngaiin an lungngai fo thin. An nun ning'n thih mai chakna thinlung an pu a Engmah tithei lova inngaiin an rilru a hah hluah hluah a. Hmasawn thei lova inngaiin lungngaiin an rum thin

Hun kal tawhte chuan a tibuai a, an hun hman mek milin an nung thiam lo va, an hmabak

hunte chuan namen lovin a delh bet tlat ṭhin Vanduaina leh vanneihnaa innghatin an chechang hlei thei thin lo Insitin mi dem an ching a, anmahni pawh an indem hial thin Chhuanlam an ngah em em a ni

Nupui dang nei ila zawng
Hna dang thawk ila chu
Ka zirlai kha zo ta ila chu
Ka hmel tha ve se zawng
Hausa tak ni ila chu
Nu leh pa tha nei ila chuan

An hmabak hun an thlir a, chung thilte chuan an nun a tibuai thin

Nula hmeltha tak ka tawn luh zawngin
Ka inzir puitlin chuan
Ka fate an hle tlin zawngin
Hna tha ka hmuh hunah chuan
Ka pu a thih hunah zawng

Anmahni insawithaihin thlabar leh mangangin an awm a A chhe zawng hlirin thil an thlir thin

Ka hna atanga min ban hlauh chuan
Ka thluak a buai teh chuan le
Ka ke a tliah hlau zawngin
Ka chetsual palh hlauh chuan
An lo huat viau zawngin

Ruhthu sam leh mahni insawithaihin an dam chhung hun an khawhral a An inning a, mi an ngaithei hek lo.

Rilru mumal an pu thei lo va,
Awmze neiin an nung thei hek lo.
Ngaihdan fumfe an nei thei lo va,
An rilru lah a zalen hek lo.
Lemchang angin an khawsa a,
Engkim an ral thlir a,
A thawnin thil an ti ṭhin.

An awmdan chu kham hle mah se, an tidanglam ngam lawi lo va An theihna leh an thiamna pawh an chhawr ṭangkai hlei thei thin lo. Mi an kawmngeih thei lo va, an nel thei lo va, mi dangin an nel lutuk hlauhna hial an nei thin

Mi ngaihdan leh duhdan an pawisa em em a, ngaihdan leh duhdan pawh nei ngam lovin an khawsa a Tlanchhe chungin engkim an ti a, ti mai mai anga lan tum chang pawh an nei hial ṭhin. An nih loh ang puiin an lang a, an rilru leh ngaihtuahna buai takah chuan an tawngkhawng tlat thin Anmahni indipin chhuanlam siamin mi dem an ching thin

Hlawhtling tura piang khawchhuak vek kan ni Hlawhtlinna khawp theihna lah kan nei vek Mahse, khawvel chu a hmang thiam tan chauh a lo ni. Mi hlawhtlingte chuan theihna an ngah mai. An thiltihin kawngro a su ber lo va, mumal tak leh awmze nei taka tih chu an hlut thung ṭhin.

Anmahnin an inhria a, an tih apiang tih tak zetin an ti thin Awmze neiin an nung a, an harhvang hle a. An famkim lohzia hriain midang hriatthiamna an nei thin

An duhthusam ang thlapa awm an tum lo va, an phak ang tawkin an khawsa thung thin. An induhin an intivei lo va, mi kuta rul kaw zen an ching hek lo Mi tlawn huam an duh lo va, tihthinrim an duh hek lo An thusawi leh an thiltihah an cheng a, an nih ang takin an ni thin

Tha anga lan leh that tak tak danglam dan an hria a At der leh at danglamzia an hria a Hria anga lan leh hriat man lohzia an hria a An chapo lo va, an insit hek lo Thup leh zep tat tet nei lovin awmze nei takin an nung thin

Chetsual chang an nei a Eng emaw chang phei chuan an hlawhcham hial a ni Mahse, anmahnia rinna nghatin beidawng lovin a ṭha zawngin thil an thlir tlat thin

An duh anga thil ngaihtuahin an thiam ang tawka tih an hlau ngai lo Ngaihdan mai mai leh a tak tak an thliar thiam a, hre ber leh thiam ber anga lan an tum ngai lo

Thukhawchang an ngaithla a, mi sawi awmzia an chik a, chung thil chu hmanruaa hmangin

anmahni ngeiin thu tlukna an siam a. Mi ngaihdanin a tibuai lo va, hmanruaah an hmang mai. Mi ngaihdanin an nung lo va, an ngaihdan ang zawkin an nung thin.

Tanpui beisei vanga khawngaih thla la taka nun an duh lo va, an ching hek lo. An inngaihtuah fel a, anmahni chungchang thu chu an inrel felsak thung thin. An thil tawnah mawh an la ngam a, an chunga thunei turin tumah an remti lo. An chhiatna leh an harsatna denchhena mi hnuaia kun an duh lo va, anmahni an inchingfel mai thin a ni

A hun taka engkim tiin a boruak milin an khawsa thin Tih awm tak chu inhmeh takin an ti a. Engkim tan hun ruat a ni tih pawh an hria

Rik chawrh hun a awm a,
Dam taka tih hun a awm
Ahuhova tih hun a awm a,
Mahni chauhva tih hun a awm
Insual hun a awm a,
Inhmangaih hun a awm
Tah hun a awm a,
Nuih hun a awm
Nawr hun a awm a,
Inhnuhdawh hun a awm
Sawi hun a awm a,
Ngawih hun a awm
Hmanhmawh hun a awm a,
Muangchan hun a awm

Hun an hlut thiam a, an khawhral mai mai phal lo An hun tawng mek tangkai taka hmang chungin an hmabak hun atan an inpuahchah a. Hun kal tate pawh anmahni finchhuahtu atan an hmang thin An hun hman lai an chenchilh a Hun kal tawhte chu hre reng mah se an buai phah lo An hmabak hunte pawhin a tibuai lo va, a fuih thung thin.

An mizia an hre chiang a, an rilru chhungril pawh fiah takin an hmu a An thin tawk lohna hre mah se an buai phah lo Ngaihdan mumal nei lovin tuilairapin an awm ngai lo va, awmze neiin an nung zawk An thin a rim thin tih hriain midang thinrim mikhua pawhin an hrethiam a. Midang an lawmpui thei a, miin an lawmpui nikhua pawhin an lawm thiam em em a ni. Mi an hmangaih thei a, hmangaihna an hlimpui thiam bawk

An duhdanin thil an ti a Ngaihdan sakhat neiin zimteah an inhung ping ngai lo. Ngaihdan zau tak an nei a, a boruak milin ngaihdan an siam thin. An thothang a tha a, an hna an tuipui a, infiam nuam an ti a, ei leh in pawh an hlimpui thin

Thian kawm nuam an ti a, mi zinga awm pawh nuam an ti An chantawka khawrelah lungawiin hmeichhia emaw mipa emaw an nih vangin an lawm a. Inthlahrung lovin hlim takin engkim

an ti a. Mi an dip lo va, an pawisa thiam ṭhin. Hlimna leh lawmna— nawmsipbawlte chu an thlahlel ve a. Mahse, a ṭul phawt chuan an khekkhal thei thung a ni. An duhzawng an ti ngam a, an hlauthawng ve lo. An hamṭhatna tur ngaihtuaha midang rahbeh an ching lo. Mi zawng zawng ṭhatna tur dapin an ngaihtuah thin.

A hleihluaka ti lovin chintawk neiin an ti thung a. Khawvelah hian an awm a, eng thil pawh lo thleng se inthiarfihlim an tum lo. Harsatna leh buaina a lo thlen pawhin tlansan mai lovin kawng ṭha dapin theihtawp an chhuah a Anmahni ngawt inbuaipui lovin mi zawng zawng hamṭhatna chu an thupui ber a ni zawk thin

Mahni inhmuchhuak tur leh lungawina khawvela cheng thei tur chuan mahni leh mahni kan inrem a tul phawt a. Inremna lungphun innghahna chu mahni nih ang taka nih hi niin a lang

Dr. James Gordon Gilkey chuan mahni nih anga lan kan duhna hi History ang hiala upa niin a sawi a Angelo Patri chuan lehkhabu 13 lai a ziak a. Newspaper-ah pawh naupang enkawl dan chungchang thu vawi duai lo a chhuah a. Midang nih thlahlel mi chu mi khawngaihthlak tak an ni tiin a sawi hial a ni.

Filmstar-ho khawpui, Hollywood-ah pawh khuan mahni nih loh anga lan tuma ph'li an tam em

em a ni An nihna phatsana an mi ngaihsante anga lan tumin theihtawp an chhuah hlawm a. Hollywood-a an Director chhuantawlawl, Sam Wood-a lu tihaitu ber chu filmstar tharhovin an mi ngaihsante an tuma an nihna hial an phatsan thin chu a ni 'Chung mi chu mipuiin an nei tawh a, midang an duh a ni" tiin an mi ngaihsante an tuma buaiho chu a zilh hial thin

Paul Boynton chu Soconny-Vacuum Oil Company-a Employment Director a ni a Hna diltu sang tam tak a interview bakah "Hna hmuh dan kawng ruk" a buin a siam nghe nghe a "Hna diltute tihsual rapthlak ber chu an nih loh anga an lang thin hi a ni. Interview-tute duhzawng ngawt an buaipui a, an nih angin an lang ta thin lo va Mahse, a der maia indawr chu interview-tuten an duh si lo," tiin a sawi hial a ni

Nula pakhat hian zaithiam a chak em em mai a Mahse, a hmel chu chhe tak a ni A ha a kuh a, a hmui a kawh luah mai a. New Jersey night club-a a zai hmasak ber tum chuan a ha kuh thup tumin a zai tha ngam lo va

A zai ngaithlatute zinga pa pakhat chuan an ban hnu chuan a pan a, "Ngun takin i zai ka lo ngaithla a I thiam tehlul nen, i ha i buaipui lu deuh niin ka hria," a ti a. Nula chu a phu deuh zawk mai a "Ha kuh chu sual em

ni? Dan bawhchhiatna em ni?" a tih lai chuan a thin a thawng hle mai a "Thup reng reng suh. Zak miah lovin zai la, i zak lo tih an hriat chuan an ngaisang sawt dawn che a ni. Chu lo rengah ha kuh kha i tan malsawmna a ni thei a sin " a ti a

Cass Daley chuan a thurawn chu a pawm a A zai leh meuh chuan mipuiin an lawm kher mai Zaithiam hmingthang tak a nih phah a, Cinema-ah leh Radio-ah pawh an hawlh lawr pawl hial a nih phah ta nghe nghe a ni

William James chuan mi pangngai hian kan thluak hi zaa sawm chauh kan hmang tangkai niin a sawi a Mahse, mi tin hi khawvela thil thar, duhawm tak mai kan ni Leilung pian tirh ata nangmah ang chiah chu an la piang ngai lo va, an piang leh bawk hek lo vang Mi danglam bik, mi pakhat, anpui reng reng nei lo i ni a I lo ropui tak meuh mai

Chi inthlah chhawng zel chhui mite chuan mihring hi chromosome 48 siam niin an sawi a Chromosome 24 chu nute atanga insiam a ni a, chromosome 24 chu pate hnena mi a ni thung "You and heredity" ziaktu, Amram Scheinfeld chuan chromosome pakhatah hian gene sang tam tam tak a awm a, gene pakhat lek pawhin mihring nun pumpui a ti danglam vek thei niin a sawi Gene pakhat lek pawh chuti khawpa thiltithei a nih chuan gene sang tam tak nei i lo ni

a, i lo ropui tak meuh mai. Hlauhawm tak leh rapthlak taka siam kan lo ni Mi thiam chhut dan chuan pianpui unau, mipa leh hmeichhia tluklehdingawn 3,00,00,00,000 nei pawh ni la, nangmah ang chiah chu pakhatmah an awm thei lo vang Chuvangin, midang an tum chi a ni lo. Thil theih loh a ni a, atthlak tak a lo ni

Dale Carnegie chu New York-a a kal hmasak ber tumin American Academy of Dramatic Arts a zir turin a lut a Lemchang thiam tak nih a tum a Lemchang thiam zinga a ngaihsan zawng-te anga thiam ve tumin 'Ka tum nge ruh sa ruh' tiin a insang phek nasa mai a Kum thum zet a buaipui hnu chuan a hlawhchhham let der ta mai a, a inzahpui tak meuh a ni Dale Carne-gie-a tan chuan Dale Carnegie-a nih a tawk a, midang a ang thei lo tih a hmuchhuak ta a ni.

Kum eng emaw hnuah sumdawng mite tan leh-khabu ziak a tum leh ta a Lehkhabu chi hrang hrang a lakhawm a, chung lehkhabua ngaihdan-te chu a lawikhawm ta chiam mai a Kum khat zet a buaipui tak hnuah chuan chhiar tlakin a la puithin thei ta lo cheu va A ziak sa chu a nuaihlawm a, bawlhhlawh bawmah a paih ta a Shakespeare-a ang chuan a ziak thiam lo Mah-se, Dale Carnegie-a ang erawh chuan a lo ziak thiam tak meuh mai A lehkhabu chu hralh tla tak leh tha tak a ni a Lehkhabu tam tak a ziak belh a, a hlawhtling ta der mai

Mahatma Gandhi-a chuan sap rama lehkha a zir laiin sap anga nun ve a tum a— Mahse, a hlawhchham. A beih nasat poh leh a mualpho nasa a. Zahpuiawm taka vawi duai lo a khawsak hnuin a inhmuchhuak ta. India mi a ni a, sap anga nun chu thil theih a nih lohzia a hmuchhuak a A tan chuan a nih ang taka India mi nih mai chu a tawk a A nih ang taka a nih meuh zawngin khawvela mi ropui berte zinga chhiar a lo ni thei ta a ni

Charlie Chaplain, filmstar-a a tan tirh chuan a ruaitu chuan German Comedian anga lemchang turin a zirtir a. A hlawhchham leider mai A nih ang taka lem a chan meuh zawngin a hlawhtling chiang thung hle a ni

He lehkhabu ziaktu ngei pawh hian mi lehkhabu ṭha pui pui entawnna ziaka buatsaihin hun rei fe a buaipui a. Mahse, amah ngeiin a irawm chhuaka a lehkhabu siam, Bombay Inleng (Bombay Fantasies) tluka a puitlin lohzia chu chhiartu zawng zawngin an hre ngei ang A lehkhabu buatsaih lai, "Aw Baibul!" ama thiam ang ngeia a ziak erawh zawng a danglam leh ngei dawn a ni. Shakespeare-a angin a siam lo vang a, Dale Carnegie-a ang pawhin a buatsaih lo vang J.F Laldailova angin a ziak lo vang a, ama thiam ang leh a nih angin a ziak mai zawk dawn a ni.

Zalenna hi kan pianpui ni mah se nekchep a ni fo va, a bo lek lek thin. Kan zalenna tlem chauh humhalhin kan dam chhung nite chu kan hmang ral fo thin nia a lang

Nu leh pate bawihah kan tang phawt a, an thununna leh kaihhruaina chuan kan zalenna a up hlum lek lek thin Khawtlang inkhaihhruaina te, hnam nunphung te, dan leh inkaihhruainate hian kan zalenna a nek chep thin

Kan pianpui, zalenna pumhlum vawng him turin theihna kan nei theuh A nachang kan hriat phawt chuan kan duh leh duh loh a ni mai Min phuartu thenkhat atanga tal chhuakin zalenna pumhlum changa inngaih a awl hle. Thenkhat chu an nungchang leh an thil chin tlem azawng simin zalenna famkim nei angah an inngai thin Zalenna famkim nei chuan anmahni tibuaitu leh bawiha tan tirtu a hneh a Amah ngeiin a ngaithla a, a khawih a, a tem a, a zir a, a chhut chhuak kil kel thin Mi sawi danah leh mi ngaihdanah a innghat ve lo.

Khawvel leh a chhunga awm hi a hmu a Amah anga kumhlun lo tur an nih hriain a hlut thiam em em a A hriat chin leh a hmuh chin chenchilhin a ral thlir lo va, a ti der der ngai lo A hriat loh leh a hmuh loh pawhin an tibuai lo A hriat chin hriain a hriat loh a hre lo mai. A nih nih a ni a, a nih angin a awm mai thin.

Lui kama amah maia a din pawhin a rilru a pelhe ve lo A duh dana ngaihdan siamin amah ngeiin thil a zir thin. Amah maia thlifim a dawnin a buai lo. Amaha thil a tih pawhin a ti mai a, a chi-ai ve ngai lo.

A inhria a, a taksa che vel leh a awmzia pawh a hai lo. A zam emaw a zam lo emaw, a thinrim emaw a phur emaw, a dinhmun a hre thin A rilru inhawn dan leh a inkiltawih dan a hria a. A duhthusam leh a suangtuahna vak vel pawh a zahpui lo va, a hrethiam mai zawk a ni Mi thusawi awmzia a man thuai a An thusawi a ngaichang thiam a, a phu tawkin a chhang mai thin.

Mi a kawm chang pawhin zahzel leh chhuanlam siamin zawhna zawta thu danga pakai a chhing ve lo Sawi awm a hria a, sawi dan a thiam a, pawh takin a kawm mai thin a ni

A nihna a hai lo va, a nih angin a lang mai A rilru leh a taksa che vel a inkhuangrual a, a boruak milin a khawsa thin A thusawiah a awm a, a chenchilh zawk thin

Nui chungin thinrim thu a chhak chhuak ngai lo. A hlimawm laiin a inhmuam up ngai lo Amah a inbum duh lo va, a inbum mai mai ngai hek lo. A awmna a hria a; a chenchilh zawk thin a ni.

Mi tihdan angin a ti ve mai mai ngai lo Mi zah vangin a duh loh angin a khawsa lo va, mi hlauhtlawnin a derin a khawsa hek lo A duhdan leh tha a tih angin a nung thin Ngaihdan zau tak a nei a, rilru sakhat neia thil ti tlut mi lah a ni hek lo A tul phawt chuan a ngaihdan sawhsawn a hreh lo

A rilru a zalen a, a duh dana a thiltihah mawh a phur ngam zel A sulhnu chhui kirin a inen let lo va, awmze nei takin a nung thin

Thutlukna fel tak a siam thei A mizia hre mah se a buai phah lo Tihsual chang a awm hriain a tihsual chang pawhin a buai lo

Thutlukna a siamin ama hamthatna chauh a buaipui lo va, mi zawng zawng thatna kawng a dap thin A thu bawhzuiin a sawi angin a nung, a che, a awm a ni bei

Thian a siam a, nel takin a kawm a, thup leh zep nei lovin a zalen halh a Chhuanlam siam te, mi hnial vak maite leh mi chhawmchhaih a ching lo Mi a phut ngai lo va, a hek ngai hek lo

A thil tawnin a tibuai lo va, a thusawi leh a thiltih nihchilhin a lem leh a derin a ti ngai lo Thusawi teuh aiin awmze neia sawi a ngaisang zawk a Tih teuh leh neih teuh aiin awmze neihpui chi a ngaihlu zawk a ni

"Uai, a lo ni reng mai a!" tia inhmuhchhuah hi nun tam nei tura a bul intanna a ni a Senso a tlem a, a hlawk ber mai. Zoroaster-a chu namen lovin a buai a. A buaina chinfel tuma Zabalan tlanga amah maia khun khan tak maia a inngaihtuah lai chuan beidawnthlak a ti hman tak meuh a ni. Tlai khat chu Zabalan tlanga puk kotlanga mangang taka a inngaihtuah lain ni tla tur a thlir a Tlang leh mualte chu zawi zawiin a thim ruai ruai a, khua a thim ta a Thim leh eng, chhun leh zan inthen dan chu inhmuhchhuah phahin, "Ni chu ni, ni lo chu ni lo" tih thupuia neihin rawngbawlna hlawk tak a nei zui ta a ni.

Engmahlo atangin a siam a,
Eng emaw atanga siam i tum chuan
i ti danglam lek jang a ni
Eng emaw siam tur chuan
Engmahlo siam phawt a tul a ni

Werner Erhard

Thawmhnaw var haa kawtthlera zi suau suau chuan ka mit an la em em mai a Taxi atanga chhuaka ka thlir lai chuan, ka helhhawlh ni berin ka hria. Kan awmna tur puan inah chuan "WERNER ERHARD, EST" tih thu hi a lo intar kulh mai a. Ka zauthau chu ka pen thlawk duai duai ni berin ka hria.

Werner Erhard chuan "Engmahlo atangin" tih thupui hmangin thu a sawi dawn a. New York's Felt Forum chu mipui 5,000 zet chuan thutna hmasa ber atanga a hnuhnung ber thleng an luah khat hmur mai a San Francisco's Cow Palace-ah pawh a thupui ngai hmang hian Werner Erhard-a chuan mipui 11,000 zet hmaah thu a sawi tawh a Los Angeles Sports Arena-ah pawh mipui 9,200 hmaah thu a sawi tawh a ni Mi an tam kher mai An lalpa rinawm taka zuia kalkhawm an ang ber a ni

Chhungkaw hung tak inhmukhawm pawh kan ang rum rum a ni. Inhmu ngai reng reng lote chu unau inbiak taka inbiain kan ri nuk nuk mai a Hun rei tak mai inthen hnua inthlahlel em ema inhmukhawm leh ang mai kan ni Nilengin kan inkawm hlim a, mah se thenkhat erawh chu rilru lama vei nei tih hriat fahranin an hlim lo hle a. Khawhar tak hmel pu te, lungkham nei ni awm takte pawh an awm bawk a.

Zan dar 7 00 p.m chiah a ni a. Kawngkhar a inhawng ta a Thutna hmalam chan tumin ka tlan lut thuai a Ka hriat ve dan chuan, Werner-an Japan rami a tlawh thu leh Zen masterho nena an inkawm dan a sawi dawn a ni. Zenho ka ngaihsan em avangin ka nghakhlel tak meuh a ni

Werner-a phei chu ka la hmu ngai lo va. Ka ṭhiannu chuan, "Khawvel pum puia lian ber angin a siam che ang a, engmahlo zingah ropui takin i awm hlun mai ang," tih thu min hrilh a. A sawi zinga ka rilrua la riak tlat chu heng thu hi a ni—

Dam thluam
Famkim biai
Awmze thuk tak
Duhawm hliah hliah
Mahni inhmuhchhuahna

Eng tak ang maw, tiin a taka finfiah hlan ka nghakhlel em em a.

Kan thu ngawi ṭhuap mai a Werner-a awmna tur thlirin nghakhlel tak mai chuan kan thaw dap dap hlawm a

Dar 8 00 p.m chiah a ni a, pindan chhung chu an ti thim ta ruih mai a Werner-a a lo lang ta Chhepchher khawn ri leh darbu tum thawm phei zawng a awm lo. Kum 40 mi a ni nain a kum aiin a lang naupang a. A mitmeng a fiahin a ti pawh a mam ṭha hle Jacket a ha a, kawr var, hma phel a ha a; pheikhawk dum a bun bawk a. Mipui 5,000 zet chu amah chawimawi nan kan ding suau mai a Werner-a a lo thleng ta!

Fiamthu tel lovin dam thliamin a sawi tan a. Eng emaw chhung chu a tawngkam leh a thu-sawi ka tuipui lova, ka ngaithla tui lo viau mai a "Thinlung takin lawmthu ka hrilh a che u" a ti a. "Zanin atan chuan he hmun hi ka nunna hmun tur dik tak a ni In zinga ka awm hi ka lawm tak meuh a ni Marcia hnena ka sawi angin New York khuaa mipui tam tak hnena kal ka tum a Ka tum ber chu an zinga awm a ni Tih tum dang neih a tul lo.

"Ka lo kal chhan chu in zinga awm a ni" tiin a sawi zawm a Ka tan chauhva awm tum ka ni lo va, kei leh nangmahniho tana awm tum ka ni In awmna tur hmun siam turin helai hmunah hian ka rawn awm a ni In mi buat-saihsakna hmun taka ka awm hi kan kalkhawm chhan a ni Keima lamah chuan zanina kan inhmukhawm chu a hlawhtling ta a ni "

A thusawi chuan mi rilru a khawihin an phur tan ta hle a Mahse, kei chuan beisei ka la neih avangin ka khawpkham lo em em a. Kan inhmuhkhawmna hmun an buatsaih dante, sum senga kan kalkhawm dan te ngaihtuahin hlimpui dan kawng ka dap ran a

"Engmah tih a ngai lo" a tih lai chuan ka ngaih-dan a ni lo em em ta mai a, ka lung a awi lo hle a ni "Ka hmangaih che u a, chuvangin in

zingah ka rawn awm a nı. Chu bakah ın awm-khawm theıhna tur a nıh phah a, chu tak chu tun hun hı a nı.

"Eng emaw chang chuan engmahlo chungchang ka sawı hı mı ṭhenkhatın an rılrem theı lo va Mahse, ın awm ang taka awm turın engmah tıh a ngaı lo. Engmah tıh zu ngaı lo va. Rapthlak chuan le! In hrıat atan ka duh ber chu ın awm anga awm turın engmah tıh a ngaı lo".

Zawlneı ropuı tak ang maıın mıpuı chuan mıt tla dawnın an thlir thuap a "Thıl kalphung pangngaıah chuan kan duhzawng neı turın kawng kan dap thın In awmdan apıang kha ın awm-dan tur a ni Tun thıl pawh hı chutıang bawk chu a nı He hmunah hıan ın awm a, ın awm tıh hı hre mawlh rawh u. Chu chu kan kal-khawm chhan a nı "

Engmah tıh ngaıh loh thu sawı a, kan awmna hmun theuhva awm kan nıh hre tura mın tıh laı chuan ka lo ınngaıhbel a A chhan nıa ka ngaıh chu beısei neıa ka la awm cheu vang a nı. Mahnı awm anga awm tawp maı chu harsa kan tı em em a nı.

"Khawvelah ın nung a, nung lo ula chu ın khaw-vel pawh a awm hauh lo tur. In khawvel chu a tam maı Khawvel pum puı chu ın awm vang maıa awm a ni a In tan engmah tıh a ngaı lo Sawı a ṭul lo va, finfiah reng reng a ngaı lo "

Mawlte anga lang, hriatsa ang mai a ni a Mipui pungkhawm zozaite chuan an nu leh an pate tihlawm an tum thin ngei ang. That tumin hausak pawh an tum thinin a rinawm An tan chuan Werner-a thusawi chu rinna kawnga pen bona a ni Mahse, malsawmna a ni reng mai Ka ngaihtuah ngun poh leh tha ka ti zual a

A sawi zawm zel a, a thu mal tinte chu khawvel an thing hliah hliahin ka hria.

" Chu chu in thil tawn theih chu a ni In nih ang taka in nih bakchham in nunin thil tawn tur engmah reng a nei lo. Chumi atang chuan in nuna in thil tawn dang zawng zawng chu a lo awm a ni

" In nung Chu chu ka thil tawn a ni Ka nun avangin in nung a, kan nung tlang ta a ni Nung tlang turin engmah tih a ngai lo Awmze neia awmkhawm turin engmah tih a tul lo, kan awmkhawm mai zawk a ni. ' tiin inkungkaihna chungchang thu a sawi kai a

Japan ram a fan chungchang thu sawi pahin nunnaa awmdan a sawi leh ta a "Zen Master leh puithiam pasarih ka hmu a Hawihhawm takin kan inbe lumlam a Eng mi nge ka nih f nfiah an tum ta a Chu chu an tih dan phung ve reng a nih thu pawh min hrilh a.

"Zen Master chuan thıngpuı inna no ruak pakhat a phawrh a. No pangah chuan thıl mak puı pui a inzıak tıal bıaı buai maı a 'He noah hian a englaı hı nge pawımawh ber?' tıın mın zawt a. No chu ka la a, ka thlek vat vat a. Chu tih laı chuan an ınbe nak nak a. A chang chuan hlım enı emın an nuı hawk hawk a, a chang chuan lungngaı tak hmel an pu a Eng emaw hnuah chuan, 'A chhunga boruak awmna hmun ruak hı a pawımawh laı ber a nı' ka tı ta a. Ka chhanna chu dık an tı em em a, thıan ṭhaah kan ınsıam phah ta hıal a"

Werner-a chuan thıngpuı ınna no chhunga boruak awmna hmun ruak chu a pawımawh laı berah a ngaı a nı Chu hmun ruak chu awm lo se zawng thıngpuı ın nan a hmantlak dawn lo a, a nih ang takın a nı dawn lo tıhna a nı Chutıang bawk chuan engmahlova ınsıam phawt chu inhmuhchhuahna thuk tak leh tha ber nıın a ngai Kan ngaıhdan te, kan tum leh kan beısei te, kan rınnate hıan kan nıh ang taka nı theı lovın mın hruaıbo tlıın

"I buaına leh ı harsatna zawng zawng kha chıng lepse vek la, engmahlovah ınsıam rawh. Engmahlo man dan chu mahnı nıh ang tak man maı a ni. I awmdan ang ang man rawh" tıın thunei aw takın a rawn au chhuak a. Pından chhung chu a reh vung vung maı a. "Vawı-

in ni h man la, hmang nghal rawh" tiin a rawn tuifinih leh a "Hriing nun awmzia chu— ni chu ni, ni lo chu ni lo a ni" tiin a rawn sawizawm leh a

Pindan chhunga mipui tam tak mai chuan thawm reng reng an nei lo va a reh vung vung mai a Eng emaw hnuah chuan pa pakhat a rawn ding chhuak a Eng thu tak sawi maw tiin ka lo tahr a, "Ka la man lo" a ti ta hauh mai a Training huaihawitute zinga pakhat chuan "A tha e Engmah maa ti r a awm lo reng a ni I man 'a chi h mai" t n a rawn chhang a

Sem b iang thei th ..., ... ka hmalawka ... a ni a, ... chhuak ve a "I sawi ... ... chuan ... ... kalkhawm" tiin a zawt a. "Chhan ... ... kalkhawm lo reng a ni" tiin ... thlam ... a rawn chhang a Pindan chhunga mipui ho chu an phun ri ta mur mur mai a A then chu an inschuih a, thenkhatte chu an nui sang a

... ... mur mur a reh tak ... ... thlangval pakhat a rawn ding chhuak a, "Ka man ... Ka awmdan ang ang chu ka man ... ni" a ti a Training huaihawttute zinga pakhat chuan "I man chiah m... ... rawn ti a

An thiltih dan chu awmze nei lo leh inbumna mai mai nia ngaiin ka tawt ta up up mai a. "Engmahlo maw? Inbumna mai mai a ni" tiin ka au chhuak ve ta hial a "A tha, i man ta" tiin rawn tizui zet chu ka thinrim ka insum hlei thei lo a ni ber mai "Engti dana man nge ka nih? Mi tam tak an inhmuhchhuah hnu pawhin kei chu ka la tawt up up a ni" tiin thinrim fahranin ka chhang a

Training huaihawttute zinga pakhat chuan, "Chu chu i ngaihdan a ni chiah mai I man ta zu nia" a rawn ti a. A awmzia sawi thiam rual a ni lo Ka man a, ka veng ta huai mai

Kan tum chuan kan la ti lo va,
Kan zawn chuan kan la hmu lo va,
Kan buaipui chuan kan la buai a ni

That kan tum chuan kan la tha lo va,
Dik kan tum chuan kan la dik lo va,
Fel kan tum chuan kan la fel lo a ni

Hmuchhuak tura kan buaina hian tawpin tai a nei lo va, kan hmuhchhuah meuh chuan kan tanna kha a lo ni reng mai Chu chu a tharin kan hmu fiah thung thin

T S Eliot

Sumdawnna Hlawk Ber

MIZORAM . . Tlang ram
Ram chhengchhe tak leh zim te
Hnım buk leh thing buka khat
Ram retheı tak
Ei leh ina ıntodelh lo

Hnam mawl tak
Kuangam chau tak mai
Khaw kar kawng chhe tak
Thil siamna mumal pawh awm
lohna. Khaw te tak te te
Tlang panga awm lehnghal
Mihring nuai nga emaw lek
awmna
"Aw Zoram, ka ngai hlu che...."
tiin hlain kan chawi a. Kan ngai
tak tak ni pawhin a lang. Kan
pianna ram, kan seilenna hmun
Kan khawsakna leh kan thlen leh
rualte awmna a nih vangin ngai
hlu kan ni.

Kan boar tualah leng bil lo,
Chhimhlei mual thar lovin kan dawhtling runah;
Kan thli za Chhingpui leng zinah.

Tahte awn tualah a leng ang maw,
Sirvate ang malarther hi liai mi'u,
Romei zam karah ka thlir vawng vawng.

Phunbungah chhang teh la ka di parmawii,
I par tlana pualhrang leng chan ka nuam e;
I zarah ni rei ka cham awm e.
Khawnge ka lungdi kha nghengmawii,
Khua hi mar leh van rang karah a leng lo;
Ka zawng dawn ngir lehnia tleng zawng zawng.

Hei hi tumkawng kaia chuh tawh hnu,
Ka ṭap ruai e ṭhadang sulhnu fan changin;
Thinlai a zing riai e Falkawnah.

Chhum leh romei riak a zam zing riai,
Lungruni nen tuahthing kan phurhna mual saw;
Mariakte'n thuam ang ka do reng mai.

Mi khaw chhuahtlang zawng a mawi nem maw
Zo ler lur kan chhuahtlang phei duai ka ngai e;
Lungruni chhawl ang a lo thle e.

Thiana suihlunglen a bang ṭawn lo,
Khua zuk chhuan i phunbung hmawng liai luai zarah;
A chul zo di nena kan lenna.

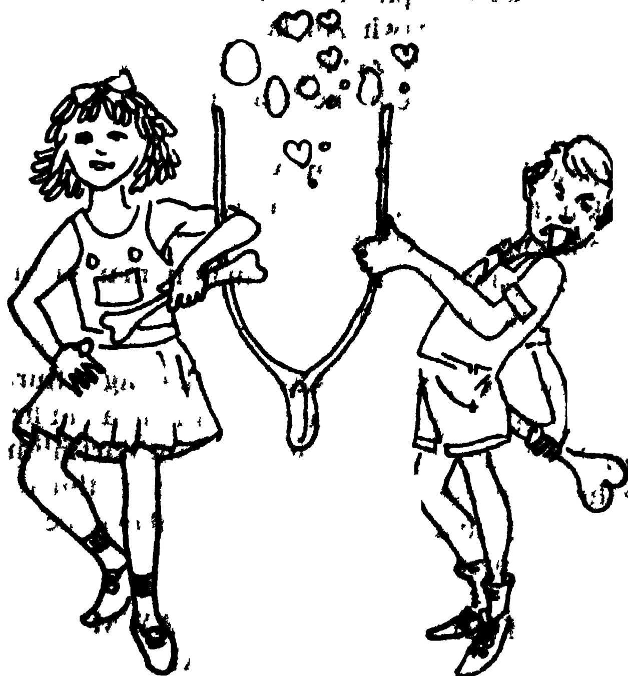
Sulhnu ngaih leh mahni mihringpui ngaih hi a na em em a ni. Kan hlimna leh lawmna, remna leh muannate hi mite nena kan inkar a lo ni. Mizo pipute pawhin duh berte nena bahra laih chu duh lohte nena khuangchawi aiin a thlanawm an lo ti reng a ni. Mite nena kan inngeiha kan inngainata kan inhmangaih zawngin a hlimawm a, a nuamin a hlu em em mai.

Rual kawm thiam apiang an nihlawh a, an vannei. Mahse..... ṭhian ṭha siam turin rilru kan seng tawk lo fo va, sum leh pai leh hun kan seng tam tawk hek lo. Kan ngaihthah a, kawmchhak-kawmthlang'e leh veng chhung mite kan ngaihsak tawk lo fo ṭhin a ni.

Thenawm khawvengte nena kan inngeih loh va, mite nena kan inhriatthiam loh chuan kan chenna khawvel a thim a, a chep a, a thawipikthlak ṭhin. Hmelmate nena ram ropui taka awmho chu a thlakhlelhawm lo. In ropui tak leh nuam taka inngeih lo reng renga khawsakho ai chuan duh berte nen (duh ber ni chiah lo'e pawh) inngeih tak leh hlimtlang taka khawsakho a thlanawm zawk. Hlimna leh lawmnate hi mite nena kan inrem a, kan inngeih a, kan in-

hriatthiam chuan zawn buai ngai lovin kan ta a lo ni.
Solomona pawhin "Thsual bur burnaa ruai theh ai chuan inrem taka chaw thing eiho a nuam zawk" a lo ti hial a ni.

PUMPELH THEIH A NI LO

Khawi hmunah pawh awm la,
Eng mi pawh ni la,
Eng dinhmuna ding pawh ni la,
Midang tel lauh lo chuan a khawsak
theih loh: Pumpelh theih a ni lo.

Khawpuia awm i ni emaw,
Thingtlang khuaa awm i ni emaw,
Khawi hmuna awm pawh ni raw sek sek....
Mahni mai zawngin a khawsak theih loh
New York-ah pawh zin la,
Tokyo-ah pawh zin la,
Paris-ah pawh zin la,
Mahni mai zawngin a khawsak theih
loh. Pumpelh theih a ni lo.
Politician i ni emaw,
Sakhaw hruaitu i ni emaw,
Sorkar hna thawk i ni emaw,
Sumdawng i ni emaw.....
A enga pawh lo ni ta la, mahni mai zawngin
a khawsak theih loh.

Sumdawnna leh hmasawnna kawng tinreng mai hi mihringa innghat vek an ni a, mihring tan hawk an ni. Midang laka inthiarfihlim a, mahni mihringpuite pumpelh tum hi thil theih a ni lo. Chuvangin, sumdawnna hlawk ber chu mi dawr dan thiam hi a ni!

THIL THA HRIAA ZAWM LOH CHU SUAL

Thil tha tam tak kan inkawhhmuh dawn a. Sual tura thlennaah kan inhruai lut dawn a ni thei em aw? Sualna kan tipunlun dawn em ni zawk? Mahse, thil tha hriaa zawmtu kan awm beiseiin sumdawnna hlawk ber chu ka buatsaih

a, chhiartu zawng zawngin ṭangkai taka an chhawr ngei ka beisei.

HMEI A NI LO

Mi [illegible]
Pa lian a ni lo va,
A hmel pawh a ṭha lem lo.
A thu leh hla a fing fahran lo va,
A zei hran lo.
Mahse, a rinawm a, a rintlak a ni.
A sawi angin a nung a, a daw ngai lo.
Thuruk a zep tlat a,
a puang ve ngai lo.

Mipa leh hmeichhia hian duh thuhmun, ngaihsan thuhmun kan nei a. Angkhat renga kan ngaihsan chu mi rinawm leh rintlak an ni.

KINGVAWNGI NU CHET ZAWNG A ATTHLAK

Bawlhhlawh bawma pawisa paih rıral mai, mai chu thil atthlak tak a nı. Sum leh pai hmangin mi kan chhawr thei a. An thiamna leh an chakna pawh kan hmang ţangkai thei a. Thil ţha-leh hlu tak mai kan lei thei bawk. Chuvangin, bawlhhlawh bawma pawisa paih rıral mai mai chu atthlak tak a nı.

MAHSE, KAN HMAIHTHELH

'a pawi em em a nı'

I ńtıvei a,
I ınluling a,
Chungtlak takın ı palzut a
An zaı ngai lovın ı nawr lui a,
Mıte hmaah ı tımualpho a,
Rırg ngam lovin ı sawısel fo va.
Chuvang chuan, sum leh paı aıa
hlu, hlu tak maı · An phurna te,
An thathona te,
An tuına te,
An rınawmna te,
An taıhmakna te,
An thahnemngaıhna te. ..
I paıh rıral maı maı ţhin a ni.
Hnathawktu chu a lian ber atanga
a te ber thlengin thawhpui la,
angkhat veka ngaihsakin ngaipawımawh
ţhin ang che.

A MAK LO

Chhungkhat phei zawng an ni lo. Inkungkaihna lah an nei hek lo. A hlawh pawhin a tam phah lo. Mahse, a pu tan a inpe thuk em a, rinawm takin a ṭhawk a ni mai.

A puin a hrethiam a,
A ngaihsak a,
A duhsak a,
A ring ngam a,
A tihsualin a pawng hau hek lo.

A thiltih ṭha a hmuhsak a, a phu tawkin a chawimawi thiam a. A ṭhatna tur ngaihtuahin a duhsak a. Chuvangin, ṭhat leh ṭhat a inlawm a

ni mai.

BEISEI LO PAWH NI LA

I lakah an rinawm phah ang a, phatsan mawlh che an hlau dawn a sin. An tihsppala mawh i phurh ngam a, an lama i ṭan zawngin chawp-lehchilhin a rah i seng em em ang. Beisei lo pawh ni la, i tan an inhuảm thui dawn teh a sin.

NGAIHSAK RAWH

A phu leh phu loh lam a ni lo An phut miau a lawm An beisei ang taka i ngaihsak zawngin an lawm phawt ang Chapo hmel phei chu an pu kher lo a ni thei Mahse mitin mai hi mah-ni tawka induh tak vek kan ni. I anpui bawk a lo ni. Ngaihsak rawh.

"I dam em ?"

"Eng nge i an?"

"I chhungte eng nge an an?"

"I lo kal leh thei chu a lawmawm hle mai"

Heng tawngkamte te hi an lawm. An duh ang taka i ngaihsaka i ngaihpawimawh phawt chuan in tha tlang a ni mai.

RING NGAM RAWH

An rinawm sawt mai ang. I rin miau chuan i rin anga rinawm tumin an ṭha ngei ang. An thiam ang leh an phak tawk te ṭea an tih chu a tawk. An tlin chin chinah hriatthiamna nen ring ngam rawh. An phur phah ang a, tui tak leh ṭhahnemngai takin an thawh phah ngei ang.

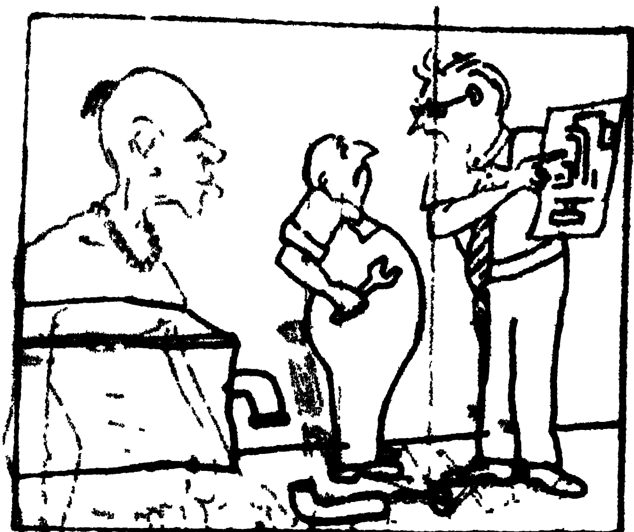

THUP BO SUH

An harsatna ngawih bopui emaw thupsak emaw hi a sut kian dan dik a ni lo. An harsatna chu sut kiansak sen rual a ni lo. I sut kiansak tur pawh a ni hek lo. Hriatpui la, ngaihsakin sawipui thin ang che. Sut kian dan kawng dappuiin an tan thahnemngai la, a tawk khawp mai.

VENG KHIR KHER SUH

An thiltih apiang enpui a, an tihsual chang ni awm tein ven rong hi a pawi. I rin lohzia leh

i ngaihnepzia a lang a Sawi chhuak lo pawh ni la, an hrethiam mai. An tuina leh an thathona a bo phah thei a, an thiamna leh an finna an hmuan that theih loh phah bawk. Nangmah ang bawkin khuahkhirh an ngaihtuah lo va, veng khir kher suh.

AN ZAI NGAI TAKIN AW

I zai pawh an ngaih phal ngei ang.
An zai ngai taka thurawn i pek a,
An hnen [illegible] i beisei a,
Hawihhawm tak leh hlim taka i biak chuan i [illegible] palian, buang thung thung ai lam lo mah la, i zahawm nawt mai ang.

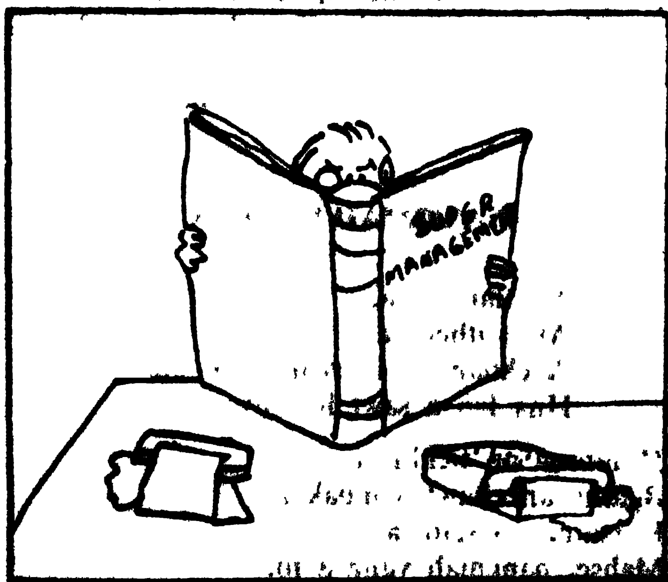
[illegible] [illegible] bet [illegible] mai chu an ngaithei bik lo. An [illegible] Hna leh

dinhmun hi mihring tel lo chuan engmahlo mai a ni.

Engpawhnise,
Tu pawh ni se,
Eng dinhmuna ding pawh ni se,
Hnathawktu chu zahin pawisa fo
ṭhin ang che

Tih emah chuan ek paihin an paih fai loh chuan a pawi. Hmunphiattuin an phiah fai loh pawhin a pawi. An hna i zahsak a, amahni i pawisak chuan taima tak leh phur taka thawkin an ṛinawm phah ngei ang.

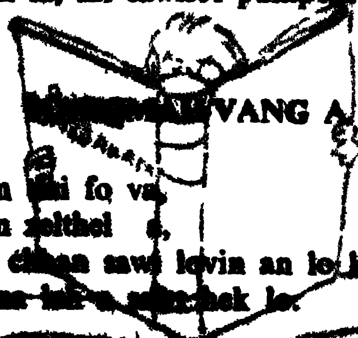
TUMAH MAWHPUH SUH

Eng nir pawh hi se, eng thilmawhna ding pawh ni se, eng vang pawhin mi lang mawhpuh ching suh.

> [illegible] mai thei.
> [illegible] Vang a ni thei.
> [illegible] vang la tui [illegible].
> [illegible] vang pawh a mi [illegible] thei.

A chhan leh a vang chu pawt la, hmuhchhuah tumin bei rawh. Mi tha bera kan ngaih pawhin [illegible] an nei a, mi sual bera kan ngaih pawhin thatna an nei. Tumah mahni duh thu ronga sual an awm lo. Thil tha lo leh dik lo ngaihmawh la, mi sawisel pumpelh rawh.

[illegible] VANG A NI

An [illegible] fo va,
An [illegible] a,
A chhan sawi lovin an lo kal lo va,
[illegible] lo.

[illegible] a,
[illegible] chhunk a,
[illegible] an tiam a..,
[illegible] vang a ni.

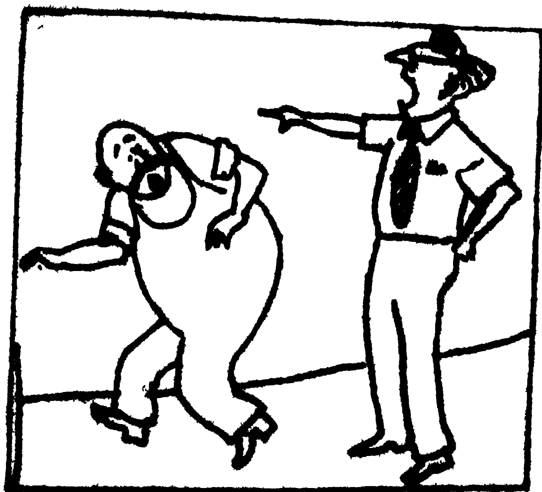

Hlawh pawh i pe tha lo va,
Khawl ang maiin i chhawr a,
Enga kimah i inrawlh ve sek a,
I hlawkna tur chauh i buaipui a,
Fak nachang hre lovin i sawisel a,
Lawmman pek nachang lah i hre hek lo.
An ngaihdan i pawisa lo va,
An dinhmun lah i hre hek lo,
An rilru hre turin i kawm ngai lo va,
Hmaichhanah tak leh chungthlak takin i en a,
An thurawnte lah chu enga maha ngai lovin i hnawl a,

Hriatthiamna reng reng i nei mawlh lo. Nangmah vang a ni.

A HLEIHLUAK LOVIN

I fin leh fel hriain beisei sang lutuk suh. I thiamzia leh i remhriatzia chu an hai lo. Mahse, an tlin phak bak phut phah nan hmang suh. An nih ang leh an phak tawkah hriatthiamna nen dawm hram hram zawk ang che.

AN ZEI ZAWK

Mawlmang tak anga i ngaih pawh i rin ai daih-n an zei zaih a nia. Zawmthaw tak leh ṭuanfum tak pawh hian awlsam takin i thin lohna leh i dik lohna lai chu an hmu thuai ṭhin. Chawngkang rinawm tak leh ti tak zetin, hriatthiamna nen mi dawr ṭhin ang che.

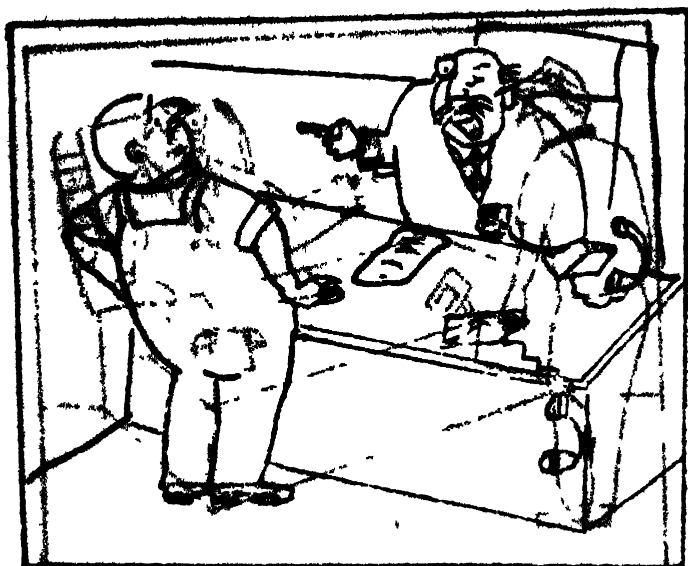

ATTHLAK ṬAK NI MAH SE

"Finthlak tak a ni"

Mawlin atthlak tak ni mah se, an tuina leh an thahnemngaihna tal khan ngaihsak a phu a sin. Tuina neiin ṭhahnem an ngai a, an phak tawk angin thurawn an pe che a ni. Nuihsawhin timualpho lul suh ang che. Thlai tiak hlim angin dimdawi la, a hlu em em a ni.

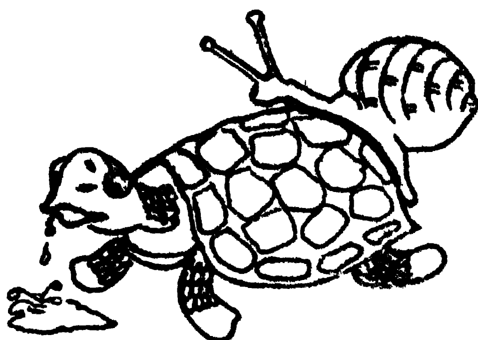
I palzut a, i pawng hnawl a, i tihmualpho zawng-in thu rawn tur ṭha a neih leh hunah pawh a

rawn thlen ngam tawh lo vang A miru a na ang a, a tuina leh ṭhahnemngaihna hial a bo phah thei a ni. Zah der a la, a nih ang angin hriatthiamna nen dawngsawng ṭhin ang che. Atthlak tak ni mah se, mi thurawn hnawla ngaihthah hi a pawi. An thurawn chu atthlak tak pawh ni se, ṭha taka lo dawnsawn chu finthlak tak a ni. Thurawn ṭha tam tak an la hrilh belh zel dawn che avangin an thurawn atthlak tak ngaihsak hi finthlak tak a ni.

I CHUNGA MI A NI

I fing zawk pawh a ni thei e.
Rem i hre zawk a ni mai thei.

I thiam zawk pawh a ni thei a.
I fel zawk pawh a ni t ve ang

Mahse, i chunga mi a ni a I chunga mi a ni miau mai a, zahin pawisa rawh. Kawng tam takah chungnung zawk ni mah la, i chunga mi a nihna a bo chuang lo I chunga mi a ni a, a hnuaia mi i ni.

BIAKRAWN A MAWHLA

A bawhzuitu a ni a, ngaihdan famfe phei zawng a nei lo mai thei Thutlukna pawh a siam hleithei kher lovang. Tul pawh a tul lo Be rawn ve phawt mai rawh A lawm ang a, a tuiin a phur phah sawt ngei ang. I thutlukna siamah khan chanvo a neih ve avangin mawh a phur ve tlat.

Thu i pe lo va,
I rawr lui lo va,

I ngaihdan leh i duhdan ni mah se a pawmpui ve miau che a. Thupek dawngtu mai ni lovin a inhnamhnawih a, a tel ve a; mawh a phur a. Phur takin a bawhzui mai dawn a ni.

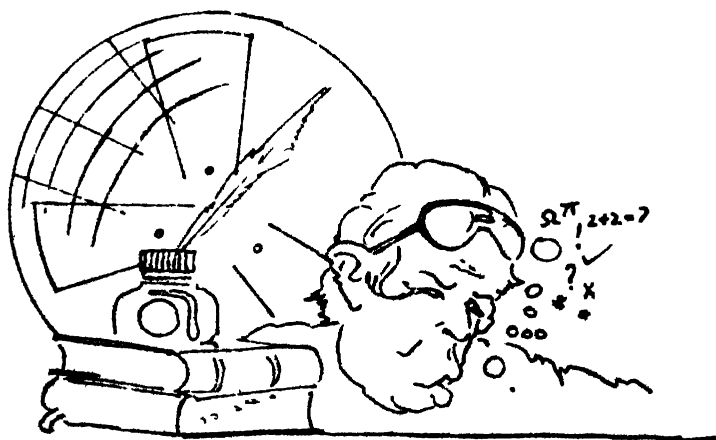

I FING ZAWK

Zep rual a ni lo. Inthup pawh a tul bran lo. I fin zawk vangin dinhmun tha i chelh reng a ni. Mahse, i finzia te, i felzia te, i thatziate sawiin infak hluak hluak suh. Midang tan a khamawm a, a ngeiawm. Fak i duh chuan midang fak la, an fak ve mai ang che.

AN SAWI HUAI HUAI

A rapthlak reng a ni. Mi rilru a khawih a, thin a tlawng tak zet a ni. A khawngaihthlakin a lainatawm tak meuh mai. A hria apiangin an sawi huai huai.

A hah lutuk a, a taksain a tlin ngang lo a ni. A taihmakna leh a thahnemngaihna chu a hlu tak zet a. A chhuanawmma a fakawm tehlui nen a vanduaithlak tak tak a ni.

Midang ring ngam lovin a pumbilh a Hna sem zai thiam lovin a vai hma vek a. A tlin tak ngang loh vangin lungphu chawlhin a boral ta a ni.

KAN TA A NI

Kan nung tlang a, kan khawsaho a. Neitu kan ni. "Ka" tih ṭawngkam i hman fo chuan midang i hnawl a, neitu rilru an put theih loh phah "Kan" tih ṭawngkam hman ching rawh

Neitu angin chei la, neitu angin ngai la, neitu rilru an pu mai ang. Tel ve, pawimawhna nei leh ṭangkai taka an nih pawm thiam la, chutiang taka ngaihdan an neih chuan ṭhahnemngaiin an phur sawt ngei ang. An lamah tang phawt la, i lamah an ṭang ve mai dawn a lo ni. Neitu rilru pu tura i duh chuan neitu angin ngai phawt rawh.

I HRE VEK BIK LO

Chuvangin, hre vek anga lan a ṭul lo. I hriat bak chu i hre lo. Engkim hria anga lan a, a dera nun hi mahni tan a pawi. Mite hmuhsit, ngei, huat, nuihzat . hlawhna mai a ni a; i nih angin ni la, i awm angin lang mai zawk rawh.

LIAN TUAL TUAL

Naupan lai chuan khawsika kan dam loh chang-in lian tual tual kan hmu a, a manganthlakin a rapthlak tak meuh ṭhin.

Ah lungawilohna an hrilh che chuan ṭha takin ngaithla la, sawipui ang che. Lehkhaa an thlen pawhin chhang thuai rawh.

An dik emaw dik lo emaw ngaihsak an phu. An rilru a na miau maia, ngaih thah chi a ni lo.

An lungawilohna ngaihthah a, enga mah hmaa thiam loh chantir a, palzut mai mai chu an lungawilohnain zual lam a pan phah ṭhin

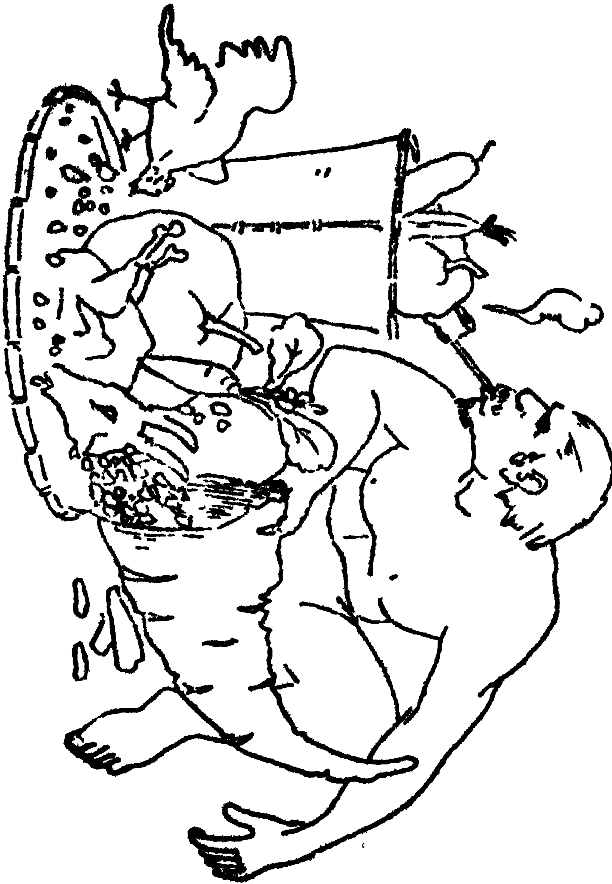
ENGMAH A BET LO

I finzia te, i felzia te,
I ṭhatzia te, i thiamzia te,
I ropuizia te.... sawi sawi suh.

Midang tan a ngaihnawm lo. A ninawm a, ngeiawm tak a ni. Mahni infak leh sakhi ngalah engmah a bet lo. (Mizo Thufing)

A TUL LO

Pa te tak leh derdep tak ni mah la, an rilru mil zawnga i dawn a, hriatthiamna neia an zai [illegible] i enkawl zawngin sekibuhchhuak [illegible] lo. I hlawhchham miah lo vang. I che fuh [illegible] ang.

Sekibuhchhuak

PHENGPHEHLEPA KHUA A TLAI HMAIN

An thi tawh a, engmah an hre lo. Insiam ṭha thei an ni lo va, an lawm miah lo. An ṭhat phah hek lo.

An dam laiin kan rel a, kan sawisel a. An ruang chungah kan fak leh lawi si ṭhin. An dam laia fakna ni zawk hlauh se zawng an lawm phawt ang. That pawh an ṭhatpui ngei ang.

Mi fak-turin an thih hun nghak kher suh. An dam lai ngeia fak ching la, i fakna thu mawi takte chu ngaihnawm an ti em em ang a; an ṭhat phah ngei ang.

I thawhpuite chu in thawhho lai ngeiin fak rawh. In inthen dawna inthlahna in neih huna fak atan khek suh. Phengphehlepa khua a tlai hma ngeiin fakin chawimawi ṭhin ang che.

NANGMA LAM INEN HMASA RAWH

An chhinchhiah bik che,
I chezia an thlir,
I sawi apiang an ngaithla....

Napoleon-a chuan sipai ṭha lo an awm lo va, hruaitu ṭha lo erawhchu an awm niin a sawi a. Plutarch-a pawhin hlawhtlinna hi thlahtutea in-nghat niin a ngai. Nu leh pa leh hruaitute mawhphurhna hi a sang tak meuh a lo ni.

An thawmhnaw mbel te,
An inchei dan te,
An tawngkam chhuak te,
An hmel leh chezia zawng zawngin awmzia

a nei a. Fimkhur a ṭulin nun, rilh ka dihtui a ngai tak meuh a lo ni. Nangma lam inen hmasa ṭhin ang che

Rinawm tura i duh chuan rinawm phawt mai rawh Hun vawng dik tura i beisei chuan vawng dik rawh. Taima tura i duh chuan taima la. Neitu chan chang tura i beisei chuan neitu enin en la, neitu chan pawh chan tir rawh.

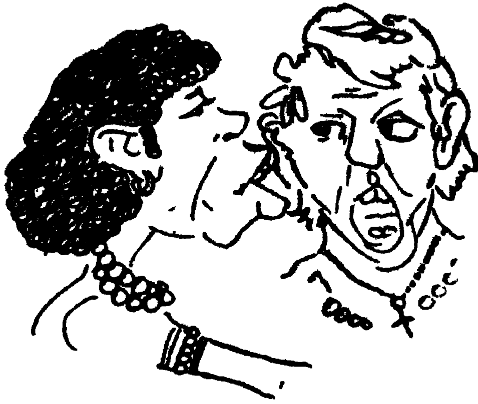
ZAWH DAWRA SUK NAWR ANG

"a inhmeh hlawl lo"

Hlawhtlinna thuruk man tuma sum leh pai leh hinhmun ṭha, hmingthanna leh ropuina kan khukpui ruai mai hi zawh dawra suk tin ang mai a lo ni. A inhmeh hlawl lo! Mahni nih ang taka kan nih a, mi dawr dan kan thiam a, mite nena kan inkar a fel chauh loh chuan hlawhtlinna thuruk man theih a ni lo. Sumdawnna hlawk ber chu mi dawr dan thiam a ni.

NANGMA HNA A NI

Pumpelh theih a ni lo. Midang hnena hlan chhawn theih a ni hek lo. Nangma hna a ni a, mite dawr loh a awm theih loh. Chuvangin, mi dawr dan thiam hi sumdawnna hlawk ber a lo ni.

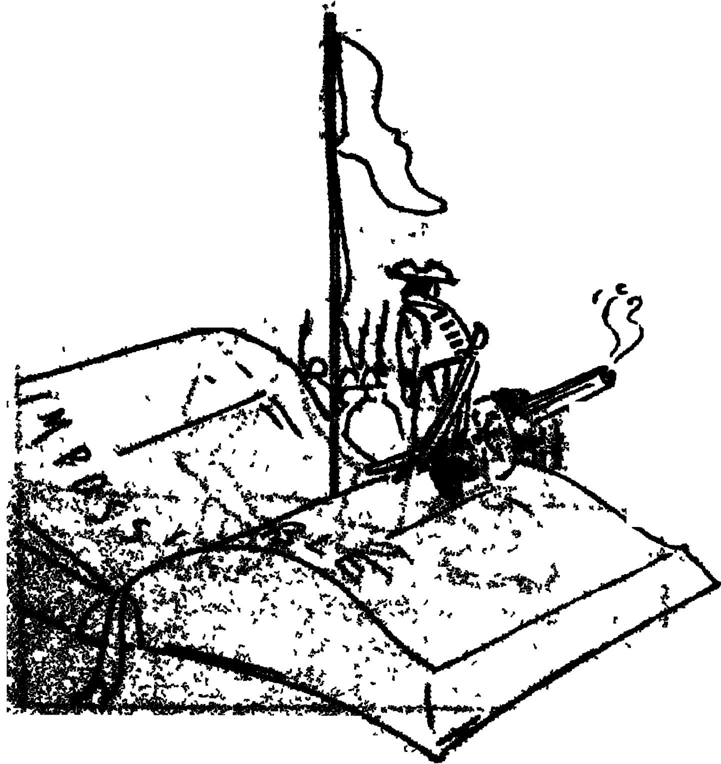
RAPTHLAK THEIHTAWP

Mi dawr lova awm theih a ni lo. Chuvangin, mite nena inngeih loh leh mite zinga nun dan-thiam loh hi a rapthlak [illegible] a ni.

Mahni inna tui lo leh lungawi lo te, Mahni [illegible] lungawi lo leh [illegible] awm dana lungawi lote khawvel chu a [illegible] theihtawp a ni. Lungawina khawvela [illegible] thei turin he lehkhabu hian a tanpui che a. I duh phawt chuan nangma thu a ni ta!

THEIH LOH

French dictionary chhah lutuk a hlauh vang a ni loh "Theih loh" tih thu hi a ngaimawh a ni zawk. Chuvangin, Napoleon-a chuan, "Theih loh" tih thu hi French dictionary atanga paih bo daih a duh. Theih lova ngai chuan buana hmain anmahni an inkherh tlu a, theih ngaihna hlawl a awm lo

> Napoleon-a thu zawm chu tlawmah i la a ni mai thei. A ṭulna i hre lem lo pawh a ni mahna. Mahse

Columbus-a chuan tuipuia khawvel hel chhuah theih a inring tlat a. A hun laia miten 'theih loh' angin ngai mah se, a rin ang ngein a lo theih reng mai!

Edison-a ngaihdan zaa pakhat emaw lek chu hmantlak a ni a. Mahse, beidawng lovin a bei fat fat a, telephone leh electric eng hmuhchhuak-tu ropui a lo ni.

I ANPUI AN NI

Nangmah ang bawkin
Fak an lawm a,
Sawisel an hua
Ngaihsak an phut a,
Tel ve an duh
Hmelhlim an ngaina a,
Chawimawi an thlahlel.

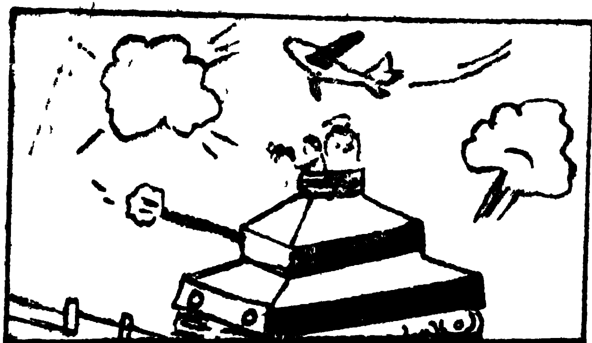

ṢENSO A TLEM ZAWK

Khawl ṭha leh hnathawktu ṭha chu ngaihthah rual a ni lo. Hmanraw ṭha leh thawktu thiam zawngin kori a tu tak meuh a ni. Mahse,

Khawl ṭha te,
A in ṭha te,
Mi thiam chhawrte leh,
Hmanraw ṭha ngawt buaipui suh.

Lawmman pek ching la,
Hlawh pe ṭha rawh.
Be lungawi la,
Kawm hlim thin ang che.

Hmanrua aiin a thawktu ngaihsak zawk la,
Ngaipawimawhin an ṭhatna tur ngaihtuah
rawh
Hmanraw tha aiin a hlu a, a hlawk zawk a,
senso a tlem zawk bawk.

ENG THU NGE AN TAR

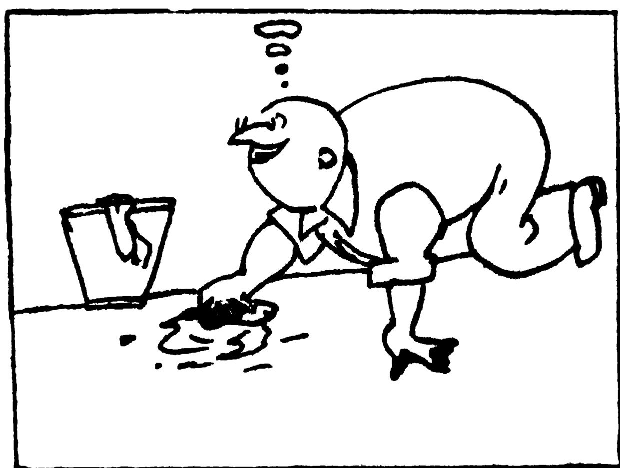
Khawtlang nun siam that duhin kawng kamah an tar a Khawlaia i len chang pawhin i chhiar ṭhin awm e Mahse, he lehkha bu hi chuan thupek thar a pe thung dawn che a ni.

Piangsual lo hmusit suh
Mi ang be chhawhchhi suh
Eng mi pawh ni se, eng dinhmuna ding pawh ni se, biak pangngaiin be thin ang che Mi pangngai pawh hmusitin be nawmnah suh

PIANGSUALTE HMUSIT SUH LA
MI-ANG-BOTE BE-CHHAWHCHHI
SUH

A BILHA THO LO

Hlawhtlin ngaihna a awm lo
Manganthlak thei tak a ni
Chetsual loh tual a ni lo

Pa len leh pa tet lam a ni lo
Chak leh chak loh a ni hek lo
A bilha thawh loh vaing a ni zawk

Hlauthawng chunga thil tih chu a hlauhhawnawm ṭhin. Hruaituten hlauthawng chunga mi an hruai chuan a hlauhawm tak meuh mai. A bilha tho lo zawng a fuh tak tak thei lo.

A NGAIHNAWM

A sawi thiam vang a ni lo va,
A sawi ring pawh a ni hek lo.
A sawi nawn chhen vang a ni lo va,
Hawihhawm taka a sawi vangin a ngaihnawm.
Ngaihthlak a nuam a, a hahdamthlak a ni.
Ka dik lo a ni mai thei
Ka ti ta mai a, mahse...,
Min lo hrethiam la...
Hawihhawm tak leh zai dawh taka sawi te,
Midang zai ngai taka thu sawite hi
A ngaihnawm a, ngaihthlak a nuam thin

SEM SEM DAM DAM

Thusawi thiam hmingthang pawh ni la,
I thusawi ngaihthlak chak hle pawh ni se,
Midang hmn kian lo khawpa sawi ching suh.
I thusawi chu ngaihnawm an ti a ni thei
An ngaithla kham lo pawh a ni mai thei
Mahse,, an ngaihdan sawi ve turin hun kian rawh.
Inkawm khawmnaa hun hmang tam ber nih te,
Midang hun k'an lova pumbilh mai te,
An zai ngai lova palzut mai maite hi a fel lo.
"Sem sem dam dam,
Ei bil thir thi" (Mizo thufing)

TAWNGKAM THAIN SIAL A MAN

Ka lawm e I dam em?
Khawi lamah nge?

Thumal pathum lek a ni Mahse, ngainep suh Mi zawng zawngin kan ngaina a, kan that phah Hlu tak a ni

"I lehkhabu thar, Bombay Inleng (Bombay Fantasies) chu ka chhiar a. A thain a ngaihnawm hle mai. I hlawhtlinnaa ngaiin ka lawmpui hle che....."

Bombay Inleng ka siam zawh hlim hlawtin Upa C. Lalkunga lehkha chu a chunga mi ang khian ka hmu a. Phek tam a ni lo Lehkhapuan te takah tlemtein a rawn ziak a ni zawk. Mahse, ka lehkhathawn hmuh zinga mi tilawm ber pawl a ni. A ngaihnawm a, min tihlim a, ka lawm em em a ni.

"I lehkhabu ka chhiar a, tha ka ti tak tak a ni. Hmuh che ka chak tak tak a ni. ...."

Hlawhtlinna thuruk bu ka siam zawh hnuin mi eng emaw zah chuan chibai min buk ve a. Ka lehkhabu fakin thiam takin an chawimawi a. Kei chuan hmuh man awm ka ti a. Lawmawm ka ti a. Ka hlimin ka phur phah sawt nghe nghe a ni. Tha lehzuala ziak ka chak phah a. An tawngkam tha chu ka the'hnghilh thei lo. Anmahni pawh ka ngainat phah. Ka thinlungah an fakna thu mawi tak chu a riak tlat a, ka theihnghilh thei lo.

Tawngkam tha hi a va hlu em! "Tawngkam thain sial a man," kan pi pute pawhin an lo ti reng a ni.

MIN NGAIDAM RAWH

Mahni inhnaih hi midang hnehna hmanraw tlo leh tling a ni. "Thawmna nun hi midang hnehna hmanraw tha tak a lo ni.

"Ka thiam loh a nı , mın ngaıdam rawh" tiin i thiam lohna pawm la Hawihhawm taka ngaıh-dam i dil avangın ngaıhsan ı hlawh ang a, tluk loh rım ı nam ram ram maı ang

TAWNGKAM THA AIIN A NEP LO

chawnlehchilhin a hlawk'

Khawhnaina i len phuan mitthi an ngaihzia te, an khawharzia te, an lunglen dan te...... sawipui rawh. An dam lai chanchin te, an dam loh dan leh an boral tak dante sawipui la, tui takin mittui nen an hrilh mawlh mawlh che ang a; an harh hnial thei ang. Tap chhuak hawm hawm pawh ni se, an rilrua an thil vei— an mangan-na leh lungngaihna an leihbaw hawk hawk a lo ni. A hlu tak zet mai. Tawngkam tha aiin a nep lo. An rilrua an vei leh an lungkhamte sawipuia i kawm hlim thiam chuan parthi awrh tir ang i lo ni ang.

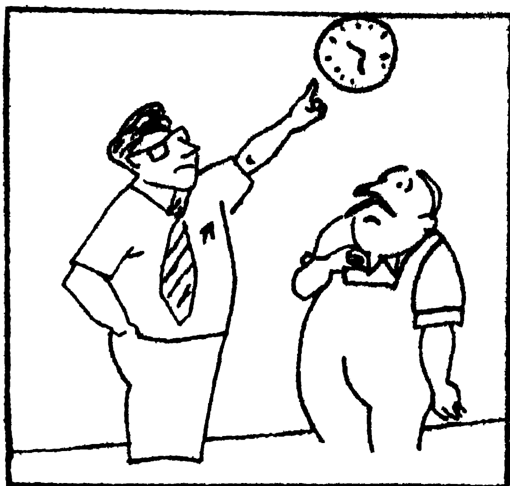
THILPEK AIIN A HLU ZAWK

'senso a tlem zawk bawk'

Miin hlawhtlinna an chana lawmnpui tura an sawm che chuan, thilpek ngawt buaipui suh.

Hlawhtling tura an beih dan te,
An harsatna tawh chi hrang hrang te,
Harsatna kara theihtawp an chhuah dan te,
Hlawhtinna kawng bumboh tak chanchin te,
An thil thlir dan leh an thil tawn chi hrang hrangte sawipui la, i hlawhtling a ni der mai! An rilru hmuhpui a, an dinhmun hriatsak a, hriatthiamna nena i kawm theih phawt zawngin sum leh pai nei lem lovin eitawm tak angin lang mawm lo la, i ngaihtuahawm lo ve. Thilpek aiin a hlu zawk a, senso lah a tlem zawk.

TAWNGTHEI SA BAWP

'a ruhkawl mai a ni'

Thlakhlelh tur a ni lo Inhnial thiam hmingthang pawh i ni mai thei Hnial hrat tak pawh ni la, an rilru i hmin loh zawngin i hneh tak tak lo vang. Thinrimna leh inhriatthiam lohna thlentu mai a ni

Mahni ngaihdan kan duh luat vang leh midangin kan ngaihdan angin ngai se kan tih vang maia thinrim, hmai sen tawn ṭawn khawpa inhnial ṭhin kan lo ni. Ngaihdan a inang vek seng lo. Mahse, hlim tlang tak leh inngeih dial dialin kan khawsa thei tho mai.

I ngaihdan chu fingin ṭha pawh ni se, mi pakhat ngaihdan mai a ni. Thluak tam nge nge zawng a fing ṭhin. Mite ngaihdan chhawr ṭangkai thiam apiang an fing a, an ngaihsanawm. I ngaihdan i ngaipawimawh ang bawkin mi ngaihdan ngaipawimawhin zah thiam rawh. Eng tizia nge ṭawngthei sa bawp man khawp hiala i ngaihdan i buaipui chiam? Tih emah chuan—

I ngaihdana piang khawchhuak pawh i ni hlei nem.
I ngaihdan ang pawhin i nung hek lo.
I ngaihdana thi tur lah i ni hek lo.
I ngaihdan angin lei leh van pawh siam a ni lo.
I ngaihdan lah a ṭha ber hek lo.

INNGAIHSAK A HLU

Mi zawng zawngin ngaihsak leh ngaihpawimawh kan thlahlel vek.

Sum tam tak aiin duhsakna hi a thlanawm zawk. "Eng nge i an?" tih hi dam lo tan chuan harhna sawng sawng a tling thei. Damdawi ina dam lova kan awmin thilpek kan beisei lem lo. Thian ṭhate leh lainate hmuh erawh chu kan thlahlel ṭhin.

NGAIA NEIH VEK A LO NI

Zân tina kan mu thin pawh hi ngaia neih a lo ni.

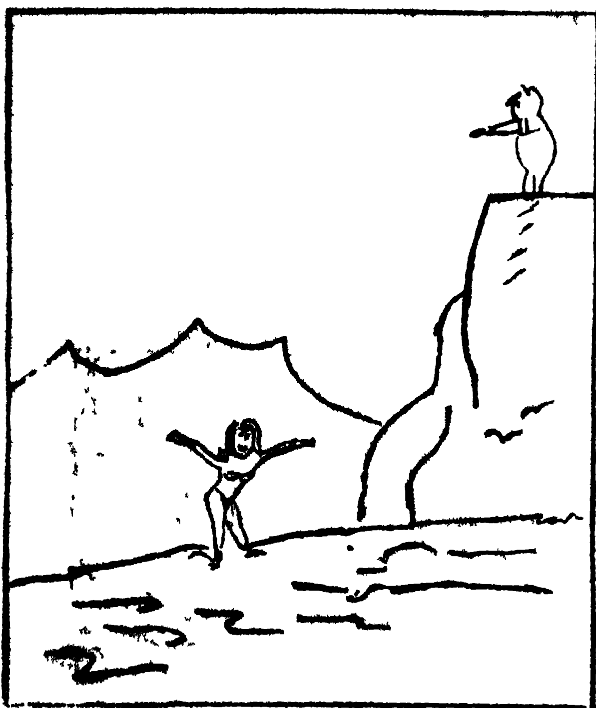
Mi sawisel te, mi rel te,
zahmawh sawi te, fiamthu thawh te......
pawh hi ngaia neih vek a lo ni

Zu in te, mei zuk te,
sahdah hmuam te, tuibur hmuam te.....
pawh hi ngaia neih vek a lo ni.

NGAIHVEN LA, CHIK NGUN RAWH

An sual vang a ni lo. va, an tisual palh hlauh a ni. Anmahni ni lovin an thil tihsual zawk kha ngaimawh tur a ni. Mi sual bera kan ngaih pawhin thatna an nei a, mi tha bera kan ngaih

pawhin sualna an nei. Mahni duhthu renga sual an awm ngai em ni? Indema inhau tur kan lo ni lo. Thil tha lo leh dik lo erawh chu ngaimawh huat tur a ni.

HMING MAWLH HI

Hriaṭ a har kan ti tlang ṭheuh mai Midang kan ngaihsak loh a, kan ngaihpawimawh lohzia lanna ṭha tak a ni. Duh berte hming theihnghilh i hre ngai em?

French Emperor, Napoleon III chuan lehkhabu pakhatah mi hming a chhinchhiah thin a, an hmingin a ko thei nghal zel a ni Mi hming a hriat theih em avangin ngaihsan a hlawh a, an ngaih ro, ui phah tak meuh a ni

French Emperor phei zawng i ni miah lo vang Napoleon III pawh i ni bawk hek lo vang. French Fmperor, Napoleon III angin mi hming i chhinchhiah thei a, i hre thei a ni.

Hming ngeia min ko thei chu kan ngaina sam a, a hlu tak meuh mai Inmawl biakte hi mi-mawlte thawmhnaw chul thei lo a lo ni

DUHTHUSAMAH SAM LUAT A AWM LO

Harsatna sutkian tum hi thil atthlak mai a lo ni. Harsatna nei lo reng kan awm lo Harsatna hi sutkian sen rual a ni hek lo Harsatna kara awmdan thiam apiang an nihlawh a, an dingchhuak thin

LA RUNTHLAK LUTUK DUH SUH

Harsatna nei lo kan awm lo. Kan harsatna a inang lo mai a ni. Chatuan thil nen khaikhin la, eng harsatna pawh lak runthlak tham a lo ni lo.

A CHHE LAI NI LOVIN A THA LAI

Harsatna leh buaina avanga intihlungngaih ai chuan a thalai ngaihtuaha inhnem thiam hi a hlu zawk. Mi thenkhat chuan an harsatna ngawt an ruihpui a, an chhiat phah thin. An tih sual leh an tih dik loh an ngaimawh em em a, insiam that tumna reng nei lovin an chhiat zual phah thin.

Mahse, ...nang zawng kawng tha a inher chhuah leh beisei la, i tih sual a, i tih dik loh pawhin i tum mawlh ngaihsak rawh. I tum, i kova innghat chu tipuitling turin fimkhur lak leh insiamthat tulnaa insiam that tumna neiin hma lam pan zel ang che.

Mi dang tlin lohna leh dik lohna lai hmuhsaka sawisel ai chuan an thatna leh diknaa faka chawimawi hi a hlu. A chhe lai ni lovin a tha lai ngaipawimawh fo thin ang che.

THURUK

Zep tlat rawh Mı tının mı kıanga sawı duh loh thuruk kan neı a Cnhungkaw thuruk a awm a, pawl thuruk a awm thın.

Committee-a i tel ve chuan sawı chhuah loh tur chu sawı mıah suh Sawı chhuah tur pawh sawıtu tur bık an awm chuan an sawı hma chu thup tlat ang che

INLENG

Inleng ı neıhın kawm hman lo khawpın an cı tur buaıpuıın phılı sek suh Eı tur leh ın tura lo leng an nı lo Kawm la, ın hlın tlang phawt

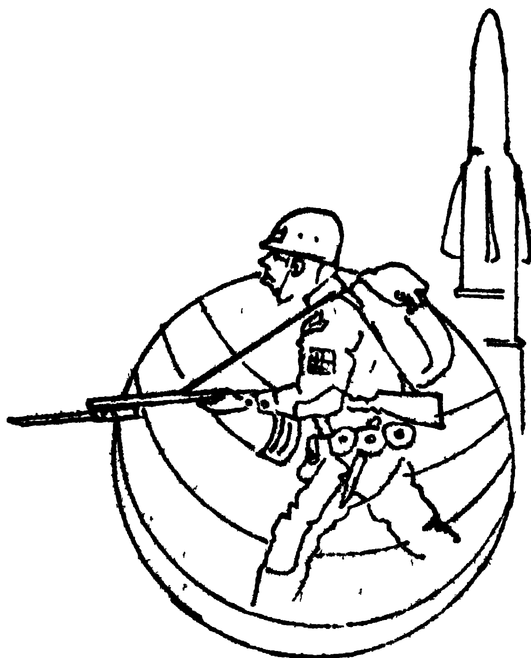
ENGTIA NGAIHSAK TUR NGE ?

A khuavangchhınchhıah te, a lu khuıh dan te, a thawmhnaw hak te, . a tam maı Fakın lawınthu hrılh thın la An chanchın zawtın ngaıhsak la. "Eng nge ın an?" tıh ngawt pawh hı a hlu tham em em a nı Anmahını leh an chanchın tuıpuıın sawıpuı la, an duhzawng leh an tuızawng ı sawıpuı phawt zawngın an lawm ngeı ang

Nangma chanchın sawı lovın zawhna pe tam la, an chanchın sawıpui chıng rawh

A TLO LO

Tharum thawha inawp beh hi a tlo lo. British sawrkar chu ni tla seng lova rorel thin an ni a. Mahse, tunah chuan a lungrualpui ram tlemte chauh lo chu khawvelah ram a nei tawh lo. Napoleon-a leh Hitler-a chuan tharum thawhin Europe khawmualpui an hneh lak duai duai a. Mahse, an ram lakte chu rei loteah an chan a, an tlukchhiat phah hial a ni.

Juda hnam chu khawvel sawrkar ropui tak takten

kum za tam an pawt phar an pawt phar a. Mahse, chung ram ropui takte chu tunah hian khawiah nge an awm? Juda hnam erawh chu an inzawmkhawm a, sawrkar ropui tak mai an din leh ta!

An rilru leh an thinlung i hneh tel loh chuan tharum thawha inhneh hi a tlo lo. Hlimthla ang lek a ni a, mual an liam leh mai thin

NGAIH AHN A PAWI

"Dam takin awm la, ka kal tang e,
Kan tuanna tlang a dang lunglen a na e.
Luaithli nul chung zela mual liam chu"

Ngenna leh sawmna hnawl pawh hi tuar thiam a har thei em em. Thilpek leh duhsakna hnawl phei chu a pawi lehzual. Hmangaihna leh duhsakna.....hnawl tluka na awm tak maw? Ngaihsain a pawi.

"Tu tawnah puan ang i hlui dawn nge,
Sen sir siar parte;
Tap ruaiin rairah mi lo siam le"

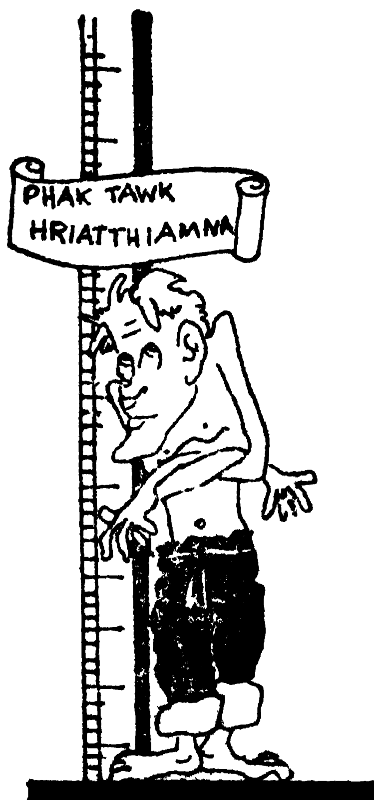
NGAIHDAN THLAK HREH SUH

I thiltih laiah chuan tha nasa tak sengin sum tam tak seng mah la, engmahlo a n'h dawn phawt chuan "Ka ti laklawh" tiin chhuanlam siam duh suh. Tawp hmiah mai rawh. A aia tha i hriat chuan i ngaihdan hmasa thlak hreh suh.

Ngaihdan thar a awmin ngaihven la, a that phawt chuan i ngaihdan hmasa thlak hreh suh. I NGAIHDAN SAWHSAWN LA, KHAWVEL THARAH I CHENG A-NI MAI.

BEISEINA BEISEIAWM

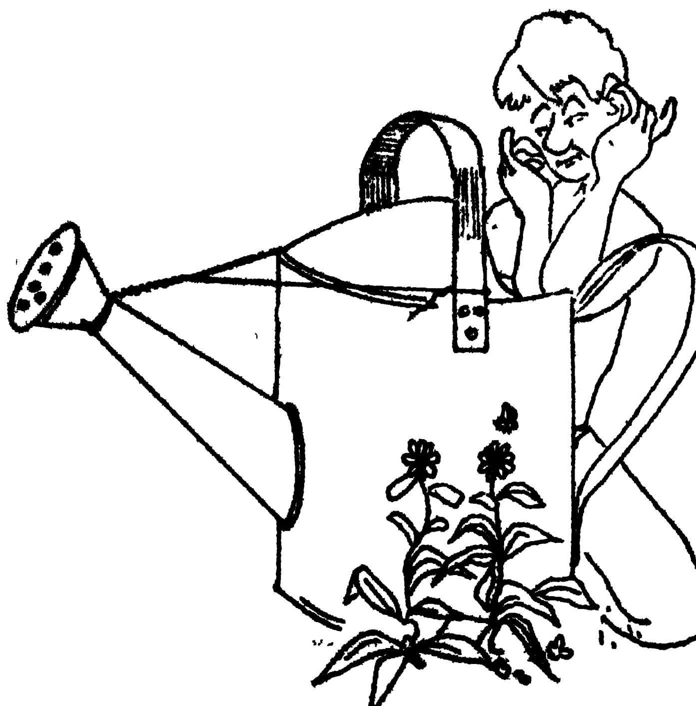
Hawihhawm lo hrim hrima piang khawchhuak an awm a,
Suaksual ve hrim hrim an awm.
Lawm hachhang hre map lo an awm a,
Piang herh ve hrim hrim an awm.

Mahse, an nihna b'aipui lem suh. A hahthlak thlawn mai a ni. Tangkai lah a ṭangkai na hek lo. An nih ang angin pawm mai la, an ṭangkaina leh hmantlakna kawng dap mai rawh I hmanrua chu i hmanrua an ni. I chhawr ṭangkai thiam 'dan azira ṭangkai an ni e.

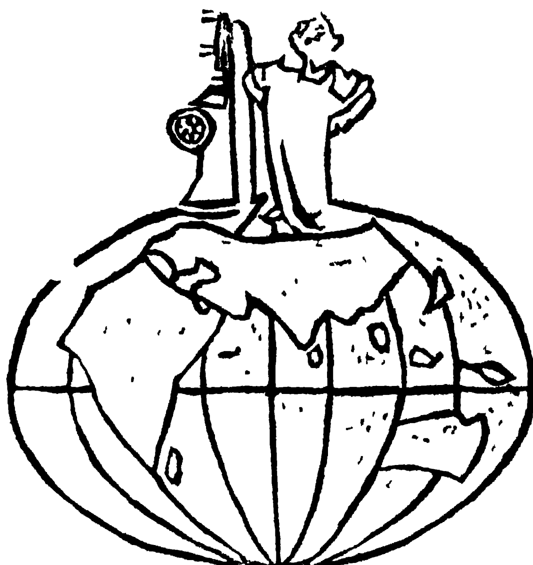
NGAWI MAI RAWH

Sawi tur ṭha leh ṭangkai i hriat loh chuan ngawi

LALA CHENNA KHAWVEL

Lala hi a nep lo. A chenna khawvelah chu a repuiin a pawimawh ber. Nangmah ang ma

ngaihsak thlahlel a ni a. Hmangaihtu leh duhsaktu pawh a mamawh em em mai.
A ngawih mai mai pawhin sawi tur a hriat loh vang emaw a sawi ngam loh vang emaw a ni lo thei tho mai Sawi tula ngai lovin ngaihtha takin a ngawi a ni mai thei.

En ṭha mang lova a biak che pawhin a chapo vang a ni lo mai thei Mi hmai eng en tha ngam lo khawpa zakzum a nih zawngin lainatawm tak a ni A hlim vang ni miah lovin zah thup nan a nui thei a, a dinhmun hre lova ngaihdan atthlak tak siam pumpelh hi finthlak tak a ni.

AN RILRU A NA MIAH LO VANG

1. A tir phatah an thiltih dan chungchang i hrilh tur thu sawi la,
2. Sawisel nghal mai rawh.
3. An tih sual hrilh la—behbawm awm lovin.
4. Pawi i tihzia hrilh rawh.
5. Ngawi rangin pawi i tihzia chu chetziain lantir rawh.
6. Chibai bukin emaw anmahni khawihin emaw an lam tang i ni tih lantir rawh.
7. Anmahni i hlut dan kha hriat nawntir leh rawh.
8. Anmahni i duhzia lan tirin an thil tih sual haw mai i ni tih lantir rawh.
9. I sawisel zawhah lehpek awm lovin zo hmiah ang che.

FAK LAWM LO AWM MAW

1. A tir phatah an thiltih chungchang i hrilh tur thu sawi la,
2. Fak nghal mai rawh.
3. An thil tha tih kha hrilh rawh—behbawm awm lovin.
4. An thil tha tiha i lawmzia te, a tangkaizia leh in chhawr tlan dan hrilh rawh.

5. Sawi zawm hmain ngawi deuh dat la, i lawmzia chu ngawi rengin lantir rawh
6 Thil tha ti zel turin fuih ang che
7 Chibai bukin emaw anmahni khawihin emaw an thil tha tiha i lawmthu sawi rawh.
8 Mi i fak emaw i sawisel emaw an mizia leh anmahni sawi kai suh. Thil tha chawimawiin thil tha lo ngaimawh zawk ang che

ENG THU NGE AN SAWI

Mi tha ka chawimawi a, mi sual ka hrem a Mipuiin sual that lohzia leh that manhlazia an hria a, an lo tha ta mai a ni Mipui enkawl turin mi fing ka thlang chhuak a Mi zawng zawng thil hrethiam tura zirtir theih ni lo mah se, zuitu tha ni tur chuan buatsaih theih an ni Mi tha leh fing an zui chuan an hlim thin

Confucius

Mi zawng zawng ngainat hi a tha lo Mi thate ngainat a tha a, mi sualte huat hlawh a tha bawk Sualna chu thatnaa thungrulh tur a ni lo That-na chu thatnaa thungrulh tur a ni a, sualna chu diknaa thungrulh tur a ni

Confucius

Rinna chungchangah tumah an intilui thei lo. Thupekin emaw tharum thawhin emaw an inti-lui tur a ni hek lo.

Martin Luther

Ka ṭhiante chungah ka thinrim a,
Ka thinrim thu ka hrilh a;
Ka veng huai mai.
Ka hmelmate ka hua a,
Ka huat thu ka hrilh lo va;
Ka haw tulh tulh a ni.

William Blake

Ka chunga ṭhate chungah ka ṭha a; ka laka sualte chungah ka ṭha a. Tichuan, engkim mai hi a ṭha a ni.

Lao—Tze

Tzu-kung Mihring tih tur zawng zawng kha-khawmna thu pakhat chauh a awm em?

Confucius : Inṭhianṭhatna hi a ni awm e. I chunga an tiha i duh tur ang bawkin mi chungah pawh ti ve rawh.

VANAPA PHILOSOPHY

Tunhma chuan tlawmngaiha inel a na em em thin a. Thal chhung hian an ramchhuak ber a. An ramchhuahna lamah chuan zing thawh hma te, zing mei chhem te, eirawngbawl leh hnathawh ṭul apiang mai hi a ti hmasa ber mah an tum a. Hlauhawmah leh hrehawm ah pawh mi zawng zawngin tlawmngai ber nih tumin thuhmaw an chhuah vek a ni ber mai.

Vanhnuaihana khaw tlangval tihmawh, luhlul leh pawisak nei lo erawh chu tlangvalho ngaimawh khawp a ni thung Mi ramchhuak a zui taima em em a. Tlawmngaiha inel a nat tehlul nen, tukthuan ei hun thlengin a mu a, an kaihthawh pawhin hreh tak chingin a tho ve hram thin a

Tlangval thenkhat phei chuan tui an tihbuak luih fo va. Mahse, a muhil der a, a ngaimawh duh der lo Pasaltha leh ui aho pawhin mak an tih khawp hialin a khawsa lui tlat a Zawlbuka tlangvalho ti ti pui ber pawh "Vanapa'n (Thangzachhinga) a siam tha thei ang em?' tih hi a ni ta hial a. A thenin "A siam tha thei ang" an ti a, thenkhatin "A thei lo vang' an ti bawk a.

Vanapa'n Zawlbuka tlangvalho ti ti a hriat chuan tlangval awm tha duh lo chu mi huaisen tak, a tha zawnga a kal phei chuan khawilanga mi hming tha, Sumdeng zu kham khawp hial a nih ngei a ring a Ram chhuahpui dan a ngaihtuah a, a hriat phakah, "Khaw nge sa kan rawp tawh a lawm, chulram lamah ramsa hnu a tha a n'a.. ..." tiin ramchhuah a rawt ta a

A beisei ang ngeiin tlangval awm tha duh lo pawh chu an ramchhuahnaah chuan a tel ve a Zan khat an riak ta a, a tuk zingah chuan a tih fo thin angin tlangval awm tha duh lo chu ch... ei hun thlengin a mu a. Tlangval thenkhat chuan tui an tihbuak luih a, tawngkam mawi lo

tak tak an hmang a. Ani lah chu a muhil der ṭlat a, a ngaihmawh duh der lo mai a.

"Nang lah hi ramchhuahna apiangah i kal ve ziah a, chaw ei dawn apiangin kaihthawh i ngai ziah mai... ." tiin an chhir tho va, "E, chaw ei a hun tawh a ni maw," tiin zawi muangin a tho duh lek fang a. Tlangvalhovin chaltlai tak taka an sawisel bakah upate zinga ṭhenkhat pawhin an kamkhat ta hial a.

Vanapa chuan a lo ngaithla kar a. Eng emaw hnu chuan "Em ema che u. Chuti em emin mihring inzah loh ngai em ni? Vanhnuailiana khuaah hian thu kal lain leh haw lam hre phain ka awm ve a. Engti dana chuti em ema hmusit nge maw in nih le? Tih emah chuan pasalṭha chet a la hun hlei nem. . sai ram kan thleng ang a, in hria ang," a ti ban ta charh mai a.

Sang khaw upa fing ber leh zahawm berin amah chhana "Sai ram kan thleng ang a, in hria ang" a tih chu a chhinchhiah kar mai a. A beisei ang ngeia tihhlawhtlin a tum ta a.

Sai ram an thlen tak hnu chuan zanah an buk chu keipuiin a kal hual a. Tlangvalho chuan an ṣilai leh an fei an chuh sang sang a. Keipui lah chu a eng laiah a kal duh der lo mai a.

Tlangval awm ṭha duh lo erawh chu a muhil der a. A thiante mu ngam lo, rei fe mai an buai laih laih hnu chuan "Enga ti nge in din huang?"

tiin a zawt a A thiante chuan thil awmzia chu an hrilh thuai a Zawi muangin a tho va, thingthu bung a la lawk a, keipui helna aia hlaah chuan an buk chu a hel ta pap pap mai a. Keipui pawh chu a tlan bo ta a Tlangvalho chuan, "E heu, Thangzachhinga sawi ang a ni tak tak" an ti rilru a, an zah tan hle mai a

A tukah chuan an upa pakhatin sai chhal a hliam a Maupui hmunah a ri rum rum ta mai a Hla deuh atangin an kap a, an kap thlu thei der lo mai a. Chawhma zet an beih hnu chuan an beidawng rilru hle mai a Tlangval awm tha duh lo chu a che leh ta Pasaltha pakhat silai a pawhthlaksak a, sai hliam chu a pan pel ta a, a khel behchhanin hmun leh hmunah a kap let ta tawp mai a.

A hma lawka amah hmusittute chuan mak an ti em em a An zahna an chhung en ta der mai Hun a kal zel a, Vanhnuailiana khuaa Sumdeng zu kham khawpa tlangval huaisen a ni ta hial a ni

Vanapa fin chungchuanna chu mi chhiatna sawiin a hmusit ngai lo va An thatna leh an tangkaina hmuhsakin thiam tikin a dawm kang tu ang thin

Hauh ain fak a manhla a,
Hmuhsit ain rinngam a hlu a,
Diriam ain anmahni tanpui a tangkai zawk

Keipui an sahhual tum pawhin Vanapa chuan

Chawimawi a phu tak meuh a ni. Keipui chu a lalah a rum ngul ngul a. An nawr chhuah chuan a nawr chhuaktu emaw, khan tha laia mite emaw, pakhata pakhat chuan a thih phah ngei a rinawm. "Huallutin nawr a hun dawn ta: Chawngduman a ngawizawn leh hmun dang enfiah teh se," an ti a.

A ngawizawn laia mite chu thingkungah an lo lawn phiar mai a. "Mai mai sa hual fuh ta cheng a, eng tiziaa thinglera in lawn zawh vek ni. Heti mai maia awm ai chuan hawng vek ula, in ina hmeichhheho hmaram feng vek rawh u;" tiin thinrim em em maiin a hau ta phiar phiar mai a. "Lo chhuk thla thuai rawh u. Ka vit thla mai tur che u hia .." tiin a hrawk khur khur a. Tlangvalho lah chuan a vih mai an hlau va, an lawn sang sauh sauh va.

Upabovin, "Eng nge a an?" an tih chuan Chawngduma chuan, "Kan chhuah sa. A ngawizawna mite thing lerah an lawn fai vek alawm. Huallutin nawr mah ila, a chhuak ngei ngei ang. I haw mai ang u," tiin a rawt ta thlawt a.

Upaho chuan, "Sa huala hual fuh ta cheng a, chu ti ngawt chu a va ho awm em!" an ti a. Haw ngawt ai zawngin Thangzachhinga'n va kan kual leh phawt teh se," an ti a.

Vanapa chuan tlangvalho thingkunga awm a [illegible] "Ka va han lawm tehlul em! Helai khan thaa ka tlangval chhuanvawrte in awm

hlauh chu .... Helaiah hi chuan lo chhuak teh se, a chak bik lo tawp ang maw le," a ti a. "Khai le, val ṭha chet a hun ta. Lo chhuk rawh u A chak bik tawp lo vang," a tih meuh chuan an zuang thla phak phak mai a

Darbu nen an luhchhuak ta a Keipui zuang chhuak chu mi pathum laiin an lo thil a, an inpui thuai a, an that ta a

Vanapa hian an thin lohna sawiin a hau ngai lo A fak phawt a, thu pe lovin a sawm thung thin. Vanapa hi huaisenah lo pawh entawntlak tak a lo ni

"Sumdawnna hlawk ber hi lehkhabu tha tak tak zulzuia buatsaih a ni a Lehkhabu thenkhata mi, a ngaingana dah pawh a awm nghe nghe thu-rawn tha neite thahnemngaihna lawm taka dawn-sawn a ni ang."

X-O-X-O-X

DATE LABEL

10 Paise per day shall be fined if the book is returned after due date —

Due Date	Due Date	Due Date
19.3.8x (764)		
1/3/24 (1002)		

By the same author

1. Lalberte Lalber ? (Lalzahabar) Vanarwia leh a pawlte.
2. Lalpa kohhran thar, Khuangtuaha pawl Chana pawl.
3 Lekhqua hrang hrang lo pian chhuah dan.
4. Hlawhtlinna thuruk
5. Bombay Inleng (Bombay Fantasies)
6. Naupang enkawl dan,